

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

- „RYTŲ NAMŲ“ DEKLARACIJA – **Petras Maksimavičius** 3
 XVII PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS SEIMAS – QUO VADIS,
 PLB? – **Aidis Staskevičius** 5
 AR LIETUVAI REIKIA PUNSKO? XVI PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO
 KONGRESO AKIMIRKOS IR PAMĄSTYMAI – **Tomas Marcinkevičius** 7

KULTŪROS BARUOSE

- TEATRINĖ VASARA PUNSKO PADANGĖJE – **Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė** 10
 ŽOLINIŲ ŠVENTEI NUAIDĖJUS – **Aldona Vaicekauskienė** 14
 ŽOLINIŲ VAINIKAI 15
 VASAROS DVELKSMAS 19

MINĖJIMAI

- LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKAI – 50 – **Darius Vilimas** 23

KNYGŲ LENTYNOJE

- KITOKIA MAŽOJI KRAŠTO ISTORIJA – **Jurgita Stankauskaitė** 25

ŠVIETIMAS

- „MANO VASARA 2022“ – **Dovydas Nometka** 27

ŽMONĖS

- TIKROVĖ KITAIP ĮVERTINTA IR SUPRASTA – **Vytautas Pečiulis** 28

KALBOS KERTELĖ

- IŠ KELIONĖS SUGRĮŽUS – **Birutė Burdinaitė-Ołów** 30

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

- LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 34

Viršeliuose:

Pristavonių kaimo moterys neša Žolinių vainiką (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

Punsko lietuvių kultūros namų kapelos „Klumpė“ muzikantai (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
 ul. A. Mickiewicza 23
 tel. / faks. (+48) 87 5161 416
 www.e-ausra.pl
 ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
 16-500 Sejny,
 ul. Wileńska 9
 tel. / faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
 Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
 Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Ołów
 Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
 KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
 Rasa Žukauskienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-08-25

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
 nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
 nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
 Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
 SWIFT / BIC kodas POLU PL PR

Publikacija yra jėdnie pėglėdy autorėw i nie
 moze być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
 Ministra Spraw Wewnętrzných i Administracji.

Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
 gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
 ir televizijos

rėmimo fondas
 (gauta parama per
 projekto įgyven-
 dinimo laikotarpį
 – 8000 eurų).

SPAUDOS,
 RADIJO IR
 TELEVIJOS
 RĖMIMO
 FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Po ilgesnės pertraukos atiduodame į Jūsų rankas jungtinį „Aušros“ numerį. Be įprastinių straipsnių, čia rasite ir žaismingų vasaros akimirky spalvotose nuotraukose. Pasibaigus Žolinei paprastai juntamas rudens dvelksmas. Tačiau šiemet kitaip – peržengus į antrąją rugpjūčio pusę išivyravo karščiai. Kol įmanoma, džiauikumės paskutinėmis saulės voniomis, nes atostogos jau eina į pabaigą. Išskridus gandrums, mus paliks ir vasara.

Šiemet ji buvo kitokia tuo, kad beveik pamiršome neseniai kankinusių kovodinę tvarką. Šiuo metu nėra jokių ribojimų, jokių izoliavimų – gyvenimas verda kaip prieš pandemiją. Tai gi šiais metais mūsų krašte buvo gausu įvairių kultūrinių renginių. Ypač reikėtų pasveikinti Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungą, sėkmingai surengusią Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. PLJK Punske yra vykęs prieš 19 metų, 2003-aisiais. Gerai suorganizuoti tokio masto renginį reikia nemažai organizacinių gebėjimų ir įdėti daug darbo. Šiame „Aušros“ numeryje rasite atsiliepimą apie minėtą renginį.

Sugrįžkime prie Ukrainos padėties. Artėja rugpjūčio 24-oji – Ukrainos nepriklausomybės diena ir tuo pačiu diena, žyminti pusę metų nuo užpuolimo pradžios (vasario 24 d.). Liūdnas sutapimas. Žiniasklaidoje girdime, kad Putinas ruošia šiai dienai nemalonių staigmenų. Ukrainiečiai vis kartoja, kad jie nepasiduos ir gins savo tėvynę iki paskutiniųjų. Beje, girdime ir apie sprogingimus Kryme, akivaizdu, kad Ukraina gauna naujos ginkluotės, tačiau jokių ryškesnių pasiekimų nėra. Ekspertai kalba, kad karas gali užsitęsti. Tikriausiai dauguma mūsų apsipratome su esama padėtimi, mažiau gilinamės. Tačiau nepamirškime: jei ukrainiečiai pralaimėtų, ateitų eilė ir mums.

„Rytų namų“ deklaracija

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Lenkijoje veikiantis centras „Karta“ (lenk. Ośrodek Karta) neseniai paskelbė deklaracijos projektą, kur reiškiamas ketinimas įkurti „Rytų namus“ (lenk. Dom Wschodni). Minėtas centras – tai nevyriausybinė organizacija, kuri skatina istorijos tyrimus, organizuoja mokslines konferencijas, leidžia ketvirtinį žurnalą „Karta“ ir visų pirma kaupia bei viešina istorijos šaltinius apie naujausią Lenkijos ir Rytų Europos praeitį.

Kas tie „Rytų namai“? Pavadinimu „Rytų namai“ apibrėžiamos vieta ir erdvė. Kitaip sakant, jie turės savo būstinę (Lenkijos ir Baltarusijos pasienyje) ir sieks taikaus Rytų Europos tautų sambūvio – stengsis būti jų namais. Projekto sumanytojus domina gana plati teritorija: Lenkija, Baltijos šalys, vakarinė Rusijos dalis (su Karaliaučiaus kraštu), Kaukazas, Ukraina, Baltarusija. Kodėl toks pasirinkimas? Šį regioną jungia tai, kad 1930–1949 m. čia gyvenančios tautos patyrė daug skausmo, o žaizdos neužgijo ligi šių dienų. Sovietizmas ir nacizmas šioje teritorijoje pažeidė etninį audinį ir neretai nuteikė vienus prieš kitus. Tos neužgyjančios žaizdos dėl anuo metu padarytų nusikaltimų išnaudojamos šiandien, kurstant tarpusavio konfliktus, laikantis principo: mes nekalti – kalti jie.

Deklaracijos sumanytojų nuomone, norint sumažinti įtampą reikia visiems kartu apsvarstyti bendrą istoriją, atsikratyti kaltės balasto. O kad tai būtų įgyvendinta, negalima padarytų klaidų ar nepatogių istorijos įvykių nutylėti. „Visuomenės, pažįstančios savo istoriją ir norinčios ją pažinti, bus atsparesnės istorinei propagandai, skleidžiančiai neapykantą ir patei-

sinančiai agresiją“, – teigiama. Deklaracijoje aptariamas Rytų Europos likimas po 1945 m. įvykusios Jaltos konferencijos, kuomet dalis Europos ilgainiui buvo pasmerkta komunizmo šmėklai, kas privedė prie didžiulio politinio, socialinio, kultūrinio ir ekonominio nuosmukio. Pasibaigus Antrajam pasauliniam karui, Vakarų Europa žymiai greičiau atsigavo, o rytinėje dalyje vyko tolesnis laisvosios visuomenės naikinimas, žudynės, naujos totalitarinės tvarkos brutalus diegimas. Deklaracijos signatarai įsitikinę, kad Rytuose nuolat vyksta procesai, kurie anksčiau ar vėliau prives prie totalitarinių režimų žlugimo ir laisvos, demokratinės visuomenės susiformavimo. Pasak jų, tai vienintelė sąlyga, kad regione atsirastų taikus tautų sambūvis ir būtų atsisakyta ideologizuotos istorinės politikos. Todėl skatinama remti tuos, kurie siekia demokratinėms permainoms ypač Baltarusijoje, Rusijoje ir Ukrainoje. „Tik laisvi visų mūsų šalių žmonės, prisiimdami atsakomybę už savo tautų ateitį, gali tarpusavyje susitarti“, – rašoma.

Toliau aptariami istorijos tarpiniai, kurie nuo 1918-ųjų formavo dabartinį Rytų Europos veidą. Aprašomas Lenkijos atgimimas 1918 m. ir jos siekis dominuoti mažesnių ir silpnesnių kaimynių atžvilgiu. Atkreipiamas dėmesys į netinkamą tarpukario Lenkijos politiką tautinių mažumų atžvilgiu, siekį jas polonizuoti ir administraciniais būdais privesti paklusti valstybės aparatui. Pasak deklaracijos autorių, dėl to neišvengiamai kildavo konfliktų etniniu pagrindu. „Nacionalistinė Lenkija tapo priešė visoms savo rytų kaimynėms. Todėl joms 1939 m. rugsėjo 1-oji pradžioje nereikė didelės tra-

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo – Kovo 11-osios minėjimas ir solidarumo su kovojančia Ukraina mitingas Punske. 2022-03-11

gedijos“, – rašoma.

Dokumente aptariama netolima Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos, Lietuvos ir kitų Baltijos šalių istorija. Rašydami apie Ukrainą, deklaracijos kūrėjai pripažįsta, kad vadinamosios II Lenkijos Respublikos vykdyta politika ukrainiečių atžvilgiu buvo netinkama, pasižymėjo nacionalizmu. Vakarų Ukrainos žemių prijungimas prie Lenkijos, o vėliau žiaurios polonizavimo priemonės privedė prie nuolatinio konflikto, kurio apogėjus pamatėme Voluinėje Antrojo pasaulinio karo metu. Dėl šių ir kitų priežasčių bus siekiama Lenkijoje įkurti biblioteką ir archyvą, kuriame bus kaupiami istorijos šaltiniai apie naujausią Ukrainos istoriją, taip pat apie ukrainiečių mažumą XX–XXI a. Lenkijoje. „Tai bus tarsi simbolinis padarytų skriaudų atpirkimas – mat II Lenkijos Respublikos metais

barbariškai buvo naikinamos ukrainiečių bibliotekos“, – rašoma.

„Ukrainiečių ir lenkų tarpusavio kovų sąskaitos dar nesuvestos“, – teigiama. Mat praėjus dešimtmečiams nuo tų įvykių abiejų šalių nacionalistai jų atminimą šiandien vis dar panaudoja bandydami kiršinti tarpusavy lenkų ir ukrainiečių tautas. Todėl reikia siekti, kad apie tuos skaudžius įvykius galima būtų kalbėtis atvira, laikantis principo, jog nebuvo „mūsų ar jūsų aukų“, kad jos buvo bendros.

Deklaracijoje skiriama dėmesio taip pat Lietuvai. Pabrėžiama, kad tai Rytų Europos dalis ir XX a. pradžioje Lietuvoje susiformavo taikus „krajovcų“,

t. y. lietuvių, lenkų ir baltarusių bajorų palikuonių, sambūvis. Tačiau tam sutrukdė imperialistinė Rusijos ir nacionalistinė Lenkijos politika. „Vilnius – užuot buvęs visų bendras miestas – tapo primestų geopolitinių žaidimų lauku iki pat 1944 metų, kai dėl karo įvykių susilaukta tragiškos baigties.“ Teigiama, kad nuodugnai reikia išnagrinėti 1918–1945 m. tarpusavio konfliktus, kadangi šiuo metu vyrauja nacionalistinės interpretacijos, kurios kelia vis naujų nesutarimų ir grąžina seną, anachronistinį požiūrį. Pabrėžiamas Baltijos šalių indėlis padedant baltarusiams kovoti už demokratines permainas savo šalyje, taip pat vieningas požiūris į Rusijos Federacijos agresiją 2022 m. Ukrainoje.

Vis dėlto reikia pabrėžti, kad deklaracijoje stokojama kai kurių svarbių procesų įvardijimo, kurie atliko ypač svarbų vaidmenį abipusiuose

Lietuvos ir Lenkijos santykiuose. Lietuvos sostinės ir Vilniaus krašto prijungimo prie Lenkijos XX a. pradžioje klausimas, mano galva, lietuviams yra esminis. Jie vis dar laukia simbolinio pareiškimo. Net daugelis istorikų mano, kad tai buvo didelė J. Pilsudskio ir jo bendražygių klaida, kuri tuos santykius sujaukė šimtui metų, o gal ir dar ilgesniam laikotarpiui. Negalima to apeiti ar nutylėti, jeigu net deklaracijoje minimi „krajovcai“ (konservatyvios, lojalistų, katalikų ar demokratinės pakraipos atstovai) šį klausimą laikė esminiu. Kita vertus, ar vadinamųjų „krajovcų“ siūlomi sprendimai buvo priimtini tuo metu jau aiškų nepriklausomybės kursą pasirinkusiai Lietuvos visuomenės daugumai? Jeigu jau stengiamasi identifikuoti tuos istorijos momentus, kuriems dar ilgai reikės skirti dėmesio ir juos analizuoti, nevalia užmiršti taip pat atkurtos Lietuvos nepriklausomybės gynimo 1990–1991 m. apogėjuje maištaujančių Vilniaus krašto autonominkų istorijos.

Kaip vertinti šią deklaraciją? Nors pati idėja yra teisinga, bijau, kad išspręsti bent dalį įvardytų problemų bus sudėtinga arba net neįmanoma. Jeigu tai būtų paprastas uždavinys, minėtame regione jau seniai būtų taika ir jis visapusiškai klestėtų. Žinoma, reikia siekti taikos ir švelninti tarpusavio ginčus, tačiau patys istorikai ar apskritai mokslininkai, intelektualai nepajėgūs to padaryti. Juk galime ilgai ir nuobodžiai vieni kitiems aiškinti, kad, tarkime, nacionalizmas kenkia mums visiems arba kad nepaprastai svarbu vadovautis nuostata – nėra „mūsų ir jūsų aukų“, jos mūsų visų aukos, bet ir taip Berznyko kapinėse jau daug metų niekas nesikeičia. Priešingai – šaipomasi iš tų, kurie metų metais kartuoja, kokie pavojingi esą įvairūs antagonizmai. Tai sudėtingas klausimas, tačiau bandyti diskutuoti reikėtų visų pirma su tais, kurie niekina mūsų idėjas, o ne su tais, kurie mūsų mintims visiškai pritaria.

Kita vertus, iniciatyva gera. Ir gerai, kad būtent lenkai ją pasiūlė. Tačiau tai taip pat apsisprendimas pirmiems padaryti daugiau nei kiti ir parodyti, kas tas tikras lyderis, kuriam rūpi šių klausimų sprendimas. Lenkai galėtų atlikti daug gražių kad ir simboliinių veiksmų. Erdvės tam labai daug, tik svarbu atskirti tai nuo politikos. Sprendimai turėtų būti nuoširdūs ir vienareikšmiai rodyti naujos epochos pradžią. Neseniai pasigirdo balsų, kad lyg ir atsisakoma smerkti ukrainiečių valstybininko S. Banderos gerbimą Ukrainoje. Tačiau, matyt, tai tik politiniai paskaičiavimai, užsienio politikos dalis. Atsiprašyti ir prašyti atleidimo – kilnus poelgis, tačiau jis turi būti nuoširdus. Ir nepakanka, kad tai padarytų vyskupai ar politikai (kaip kad 1965 m. Lenkijos katalikų vyskupai kreipėsi į savo brolius vokiečius). To turi norėti siekti bent žymi visuomenės dalis. Taigi šiuo požiūriu centro „Karta“ darbas yra prasmingas. Tačiau kol nesusiformuos panašiai mananti visuomenės dauguma, tol ir nebus apčiuopiamų gerų rezultatų.

Prieš trisdešimt metų man, tuo metu jaunam žmogui, buvo įdomu stebėti besisteigiančius įvairius Lietuvos ir Lenkijos mylėtojų klubus, fondus, centrus... Paskelbta ne viena deklaracija ir pareiškimas. Vyko diskusijos ar dėl paminklo vysk. A. Baranauskui statymo Seinuose, ar dėl kultūrinės autonomijos Lietuvos lenkams suteikimo. Nemažai buvo išdalyta valstybinių apdovanojimų ir surengta daug gražių ceremonijų, tačiau gyvenimas ir taip tekėjo savo vaga. Vienaip ar kitaip sprendimus visada priimdavo valstybės aparato atstovai. Kitaip ir negalėję būti, kadangi ten sutelkti resursai ir poveikio priemonės. Taip bus ir ateityje. Ir tai nėra išskirtinis Rytų ar Vidurio Europos bruožas. Taip vyksta ir gilius demokratines tradicijas turinčiose šalyse, net už Atlanto.

Visą deklaraciją rasite leidinyje „Karta“ (111/2022, p. 140–147).

XVII Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas – QUO VADIS, PLB?

AIDIS STASKEVIČIUS

Liepos 17–21 dienomis Vilniuje vyko vienas svarbiausių renginių Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veikloje – PLB Seimas.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB) yra didžiausia ir įtakingiausia visuomeninė užsienio lietuvių organizacija pasaulyje, įkurta 1958 m. Niujorke. Šiuo metu ji vienija lietuvių bendruomenes 54 pasaulio šalyse, joms atstovauja ir jų vardu kalbasi su Lietuvos institucijomis – Seimu, Vyriausybe, Užsienio reikalų, Krašto apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis, turi balsą kitų valstybių, tarptautinėse, kitų diasporų organizacijose.

Šiuo trumpu straipsniu pristatysiu pagrindinius XVII PLB Seimo nutarimus, naują (nebūtinai) valdybą, mano paties požiūrį ir prognozę, kas nutiks 2024 metais.

PLB yra vienintelė užsienio lietuvių organizacija, turinti savo valdymo struktūrą – PLB Seimą. Tai aukščiausias PLB valdymo organas, šaukiamas kas trejus metus. Šiomet Seimas vyko po ketverių metų pertraukos. Mat pernai turėjusį vykti Seimą dėl pandemijos nuspręsta nukelti metams. Į PLB Seimo sudėtį įeina 189 atstovai iš 54 pasaulio šalių, tačiau XVII Seime dalyvavo šiek tiek daugiau nei pusė (53 %) lietuvių bendruomenių delegatų – 105 atstovai iš 37 pasaulio šalių.

Lenkijos lietuvių bendruomenės delegacija savo delegatų kvotą (5 delegatai) išnaudojo maksimaliai. Kiekvienai užsienio lietuvių bendruomenei, priklausomai nuo jos aktyvumo ir gausumo, tenka skirtinga

delegatų į PLB Seimą kvota. Automatiškai į ją patenka bendruomenės pirmininkas ir jaunimo sąjungos pirmininkas. Lenkijos lietuvių bendruomenei atstovavo ir delegacijai vadovavo LLB valdybos pirmininkė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkė Ingrida Vaznelytė, Lenkijos lietuvių draugijos Varšuvos skyriaus pirmininkas Jonas Jankauskas, visuomenininkas Arnoldas Vaznelis ir aš – etninių žemių atstovas LR Seimo ir PLB komisijoje.

PLB Seimo metu renkama PLB valdybą sudaro 11 asmenų, iš kurių 9 renkami tiesiogiai, Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas Rimvydas Rubavičius į PLB valdybą patenka automatiškai, o PLB atstovybės Lietuvoje vadovą renka nauja PLB valdyba (išrinkta mūsų krašto bičiulė, ilgamečio mūsų krašto mecenato Remigijaus Gaškos sesuo Vida Bandis). Į valdybą patenkama kandidatuojant pagal kompetencijas į komisijas, kurioms vadovaujama artimiausius 3 metus. Švietimo komisijos pirmininke išrinkta Alviija Černiauskaitė (Jungtinė Karalystė), Kultūros – Jūratė Caspersen (Šveicarija), Sporto – Laurynas Misevičius (JAV), Lėšų telkimo ir finansų – Ernesta Kazlauskaitė-Tsakona (Graikija), Visuomeninių ir specialiųjų projektų – Irma Petraitytė-Lukšienė (Vokietija), Plėtros ir tvarumo – Aušra Andriuškaitė (Taivanas), Ekonominio bendradarbiavimo – Laurynas Gerikas (Belgija), Viešųjų ryšių – Aurelija Orlova

Lenkijos lietuvių bendruomenės delegatai XVII PLB Seime. Iš kairės: A. Staskevičius, A. Vaznelis, I. Vaznelytė, J. Malinauskaitė-Vektorienė, J. Jankauskas

(Italija), PLJS pirmininkas – Rimvydas Rubavičius. Kiekvienos komisijos vadovas į savo komandą kviečia PLB Seimo narius pagal kompetencijas ir kartu dirba visą kadenciją įgyvendinant PLB Seime priimtus nutarimus. Kultūros komisijai talkins Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė, o Sporto komisijai padėsiu aš. Jau trečią kadenciją iš eilės PLB valdybai vadovaus Dalia Henke iš Vokietijos.

Dabar laikas apžvelgti nutarimus, kuriuos priėmė šiemetis PLB Seimas. Rezoliucijų priimta rekordiškai daug – 22, bet pasvarstykime, ar kiekis reiškia kokybę. Dalyvaudamas ne pirmą kartą tokiame renginyje pastebiu, kad mūsų krašto lietuvių bendruomenės poreikiai ir interesai yra skirtingi nei kitų, ypač naujosios emigracijos bangos, lietuvių bendruomenių poreikiai. Visos bendruomenės sutinka, kad švietimas yra svarbiausia priemonė išlaikyti lietuvių užsienyje, tačiau skaičiai liūdni: mažiau nei 5 % svetur gyvenančių lietuvių vaikų gimtosios kalbos mokosi lituanistinėse mokyklose. Priežasčių, kodėl taip yra, galime vardyti daug: pradedant per mažu lituanistinių mokyklų tinklu, tėvų nenoru mokyti vaikus gimtosios kalbos, baigiant nepakankamu Lietuvos valstybės dėmesiu užsienio lietuvių švie-

timui. Nors atrodo, kad valstybė vis labiau rūpinasi užsienio lietuvių mokyklomis, didina finansavimą, mano manymu, jis išlieka labai mažas – tai kiek daugiau nei 3 milijonai eurų metams, iš kurių daugiau nei pusė tenka etninių žemių mokykloms, Rygos lietuvių vidurinei mokyklai ir Hiutenfeldo (Vokietija) Vasario 16-osios gimnazijai. Atkreipiu dėmesį, kad daugiau nei 1 milijonas lietuvių gyvena užsienyje, o jų vaikų švietimui iš valstybės biudžeto skiriama 1,5 milijono eurų metams. Iškalbingi skaičiai.

Tačiau atrodo, kad yra svarbesnis klausimas, kuriam PLB skiria beveik visą savo dėmesį. Tai Lietuvos pilietybės išlaikymas priimant kitos šalies pilietybę. Lietuvos Respublikos Konstitucijos kūrėjai, norėdami užkirsti kelią galimam agresorės iš Rytų pasikėsinimui į suverenią valstybę, nustatė aukštą Konstitucijos pakeitimų vykdymo kartelę. Nustatė taip pat griežtus kriterijus, kas gali būti Lietuvos pilietis. Pasikeitus laikams, emigravus dideliame skaičiuje piliečių prasidėjo kalbos, kaip priimti kitos šalies pilietybę neprarandant Lietuvos pilietybės. Tuo tikslu 2019 metais inicijuotas Konstitucijos pakeitimo referendumas. Jis nepavyko, nes Konstitucijai pakeisti reikia pusės visų teisę balsuoti turinčių rinkėjų balsų (apie 1 250 000 balsų). Dabar ruošiamasi 2024 m. referendumui. Antrą kartą bus bandoma atsiklausti piliečių tuo pačiu klausimu. Mano

manymu, dviejų kartų gali nepakakti – reiks klausti to, kol daugiau nei pusė visų piliečių balsuos „teisingai“. Į ką tada sutelks dėmesį PLB valdyba, nežinau, nes atrodo, kad užduotis yra viena.

Kadangi etninėse žemėse už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių pilietybės išlaikymo klausimas neliečia, PLB Seimo metu pateikėme mūsų kraštui svarbią rezoliuciją. Ją PLB Seimo nariai priėmė vienbalsiai. Rezoliucijoje prašome PLB valdybą tarpininkauti raginant Lietuvos Respublikos Vyriausybę kurti lietuvių išlaikymo ir gyvastingumo palaikymo strategiją. Poreikis kurti tokią strategiją kyla iš fakto, kad mūsų bendruomenėje vyksta esminiai pokyčiai – mažėja vienkienų ir kaimo mokyklų, o daugelis jaunų žmonių keliasi gyventi į artimiausius miestus. Norėdami, kad mūsų kraštas ilgai išliktų lietuviškas, turime užtikrinti, kad Suvalkuose būtų įsteigta lietuviška mokykla, kurioje mokytųsi vaikai, dėl nuotolio ir kitų apribojimų negalintys mokytis Punsko ar Seinų lietuviškose mokyklose. Akivaizdu, kad Lenkijos valdžios paramos steigiant mokyklą tikėtis neverta, todėl reikalinga aiški Lietuvos pozicija dėl mūsų krašto švietimo problemų.

Lenkijos lietuvių bendruomenė šiuo metu rengia mūsų krašto lietuvių išlaikymo strategiją ateinantiems dešimtmečiams – tai galėtų būti aiškus kelrodys Lietuvos Vyriausybei, kaip atrodys mūsų kraštas ateityje ir kuo ji galėtų prisidėti išlaikant mūsų kraštą lietuvišką.

PLB parama būtų reikalinga bendraujant su LR Vyriausybe, kuri, mūsų manymu, turėtų būti pagrindinė partnerė tokią strategiją įgyvendinant.

Su visomis XVII PLB Seimo priimtomis rezoliucijomis kviečiu susipažinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės tinklapyje www.plb.lt (skiltyje „Dokumentai“).

Ar Lietuvai reikia Punsko? XVI pasaulio lietuvių jaunimo kongreso akimirkos ir pamąstymai

TOMAS MARCINKEVIČIUS

Liepos 26-osios vakarą įvyko oficialus XVI pasaulio lietuvių jaunimo kongreso uždarymas. Nei prie Vyslos kranto degantis laužas, nei lietuviškoms dainoms akompanuojančios ašaros, nei tarsi pagal užsakymą pasirodęs paukščių būrys, skrodžiantis vaivorykšte pasipuošusių dangų, neatsakė į klausimą, dėl ko organizavome šį renginį. Ar šimtai valandų, kurias organizatoriai paaukojo kongresui pastaruosius 2 metus, buvo to vertos? Ar renginys pasaulio, Lietuvos ir Punsko žmonėms buvo naudingas? O gal priešingai – jis įtvirtino mus klaidinguose elgesio modeliuose, palaikydamas kultūros atgyvenas?

XVI kongresas prasidėjo Lietuvos

Respublikos prezidento Gitano Nausėdos ir pirmosios damos Dianos Nausėdienės vizitu. Prezidento apsilankymas Punske ir Seinuose siuntė stiprią ir svarbią vienybės žinutę. Nors dažnas punskietis yra pratęs būti toli nuo didžiosios politikos, pastarieji 6 mėnesiai sugrąžino Suvalkų koridorių – o tuo pačiu ir Punksą bei Seinus – į pasaulio žiniasklaidos puslapius. Apie liūdną realybę primindavo taip pat organizatoriams prieš renginį siunčiami klausimai, ar Suvalkų koridoriuje nekyla grėsmė gyvybei. Keletas dalyvių netgi atsisakė atvykti saugumo sumetimais. Tačiau žymiai svarbesni pasirodė prezidento žodžiai renginio dalyviams: „Šiandien, kuomet dėl

pandemijos [žmonių] ryšiai trūkineja, galimybės keliauti yra apribotos, mes turime įvertinti kiekvieną retą galimybę būti kartu. Nes jokie kompiuteriai negali sukurti gyvo bendravimo jausmo, kurį jūs šiaudien čia turite.“ Žinutė kukli ir paprasta, tačiau tiksliai atspindinti organizatorių užmojus. Juk „sprendžiamoji“ kongreso dalis jau įvyko 2021-aisiais! Virtualaus renginio metu buvo išrinkta naujoji Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos valdyba, įvyko balsavimas dėl rezoliucijų, taip pat pakeisti organizacijos įstatai. Tad... ar kongresai gyvai vis dar reikalingi?

Taip, nors sunku apginti tokią poziciją. Ją sudėtinga (neįmanoma?)

kvantifikuoti (t. y. paversti skaičiais), technologijų apsuptyje ji rodosi pasenus, o užsipildžius tik pusei renginio delegatams skirtų vietų kyla įspūdis, kad gyviems susitikimams elementariai trūksta noro. Bet gyvi renginiai yra absoliučiai būtini, jei norime išlaikyti Lenkijos ir Pasaulio lietuvių bendruomenes gyvas.

Renginio organizavimas prasidėjo nuo šūkio. Visų pirma privalejome

Kongreso dalyviai su LR Prezidentu Gitanu Nausėda

Ekskursija po Punsco, Suvalkų ir Seinų kraštą

sumąstyti, kokias idėjas, įspūdžius ir patirtis norime perteikti būsimiems renginio dalyviams. Kuriomis mūsų krašto vertybėmis didžiuojamės labiausiai. Iš čia kilo kongreso šūkis „Ateitį kuria tradicija“.

Mūsų kraštas tai vakarai prie laužo; tai liaudies šokiai, kuriuos Lietuvos jaunimas dažnai laiko nemadingais ar „cringe“; tai savimi pasitikintis, keistai skambantis dialektas. Kitaip tariant – tai tradicijos, kurių patys dažnai nepastebime, nes mums jos yra savaime suprantamos, kaip antai vakaruškos rugpjūčio 15-ąją ar medinių kryžių deginimas (užuot jus išmetus).

Tradicijos paaiškina, kodėl Lenkijos lietuviai tai savotiška anomalija. Sociologijos mokslas seniai pastebėjo, kad tautines mažumas išstinka kultūrinė asimiliacija per tris kartas. Ši riba seniai peržengta Punske ar Seinuose, tačiau lietuvių kalba vis dar skamba. Pasaulio lietuviams itin aktualu suprasti, kokie faktoriai lemia dabartinę Lenkijos lietuvių poziciją.

Tradicijos suteikia mums kultūrinį imunitetą ir sutvirtina kolektyvinį

tapatumą. Jos leidžia atsijoti efektyvias praktikas nuo trumpalaikių madų. Be to, įneša į gyvenimus šiek tiek daugiau grožio. Jos kuria ateitį.

Tai turbūt skamba banaliai ir šabloniškai, tačiau minties nuoširdumą patvirtino kongreso įgyvendinimas. Profesorės Danguolės Mikulėnienės

paskaita apie lietuvių kalbos tarmes, Petro Maksimavičiaus paskaita, aiškinanti Lenkijos lietuvių situaciją ir kilmę, klijimo teatro pasirodymas, ekskursija po pilialkalnius, vienuolyną, Seinų seminariją, pagaliau – elektroninės muzikos koncertas moliniame tvarte, taip pat gausūs ir stiprūs lietuviškumo pėdsakai dabartinėje Varšuvoje parodė, kiek daug galima pasiekti su tradicijomis. Žaidžiant jomis. Naudojant jas kaip įrankį. Formuojant išsvajotą ateitį.

Vis dėlto renginys pasėjo ne vien aukštas idėjas ar neapčiuopiamus lozungus. Tikiu, kad iš pirmo žvilgsnio momentiškas ir trumpalaikis įvykis atnešė ir tvirtą, išliekamąją naudą Punsco, Seinų ir Suvalkų kraštui.

Patys organizatoriai vienareikšmiai teigiamai pasisako apie kongresą. Pastangos nenuėjo veltui ir mus lydi jausmas, kad buvo verta stengtis. O ši emocija motyvuoja tolesniems darbams bei gyvuoja kaip įrodymas, kad joks projektas nėra mums per didelis ar per sudėtingas. Ne vienam Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos

Kongreso dalyviai iš JAV ir Kanados

Akimirka po klotimo teatro spektaklio

nariui kongresas buvo sunkiausias iš visų ikšiol organizuotų renginių, dėl ko kiti nepasirodys nei tokie baisūs, nei komplikuoti. Šis Punsko, Seinų ir Suvalkų krašto jaunimas taps mūsų bendruomenės lyderiais. Tarp kitko, nuo jų darbo priklausys mūsų gyvenimo kokybė.

Punskas turi nepaprastai didelį socialinį kapitalą, kurio pamatai grįsti tarpusavio pasitikėjimu, priklausymu organizacijoms bei stipriu vietiniu tapatumu. Todėl būtina nuolatos jį naudoti ir juo naudotis. Kaip raudumuo, taip ir socialinis kapitalas – nyksta, jei nedirba.

Panašiai yra su demokratija, kurią privalome nuolatos mankštinti. Kaip minėjau anksčiau, PLJS balsavimas vyko praėjusiais metais. Tad apie kokią demokratiją kalbu? Apie jos fundamentalius elementus – susirinkimų ir žodžio laisvę, apie inkluzyvumą ir lygybę, apie mažumų teises ir saugumą nuo neprašyto vyriausybės įsikišimo. Visi šie abstraktūs idealai rado savo vietą renginyje. Ne vien diskutuojant apie lietuvių padėtį

Lenkijoje ar besilinksminant atvira-me renginyje. Ir vėl privalau paminėti kongreso atidarymo vakarą, kur prezidentas kartu su dalyviais, svečiais, organizatoriais bei visais norinčiais punskiečiais kalbėjosi, juokėsi ir dainavo lietuviškas dainas. Visi mes buvome vienoje patalpoje, neskirstydami žmonių į „savus“ ir „svetimus“.

Verta kartais priminti, kad prezidentai, premjerai ar ministrai tai valstybės TARNAUTOJAI. Visi esame lygūs. Todėl pabendraujimas, kad ir paprastas, įneša daugiau atsakomybės už bendrą mūsų visų paveldą ir turtą.

Mano nuomone, Punsko, Seinų ir Suvalkų lietuvių gyvybingumą sąlygoja draugai, kuriuos pastoviai bandome „laimėti“. Tiek į Punksą pakviesti studijų draugai, tiek įvairių meno sričių kolektyvai, besilankantys mūsų krašte, tiek oficialios delegacijos valsčiuje veikia kaip gerai sutepas lobistinis aparatas. Lobizmas yra normali politinė praktika, reiškianti ne tiek verslo ir korumpuotų politikų ryšius, kiek kanalą, kuriuo paprasti

piliečiai ar organizacijos gali daryti įtaką valstybės procesams. Turėkime omeny, kad kongreso delegatai dažniausiai ypatingų gabumų, politinio susivokimo ir visuomeninio aktyvumo žmonės, kurių dažnas ateity eis svarbias pareigas tarptautinėse įmonėse, valstybės įstaigose ir nevyriausybiniuose organizacijose. Mums, kaip bendruomenei, turėtų rūpėti kuo geresni ryšiai su viso pasaulio lietuviais. Kongreso metu kiekvienas mūsų buvome Punsko, Seinų ar Suvalkų ambasadoriai.

Visi mes esame pririšti tradicijų inkaru, kuris leidžia susivokti, iš kur atėjome ir kur žengiamo. Tad klausdamas, ar Lietuvai reikia Punsko, turiu galvoje visų pirma jo žmones – darbuotojus, pasitikinčius savimi, šiek tiek pasipūtusius, šiek tiek per daug priklausomus nuo „pletkavojimo“, tačiau svarbiausia – atsakingus už savo pačių ateitį. Pabrėžiu, kad mūsų miestelis ir bendruomenė nėra tobuli. Punskiečiai, aršiausi savo bendruomenės kritikai, pirmi stos į eilę primindami jos trūkumus ir problemas. Tačiau XVI pasaulio lietuvių jaunimo kongresas sėkmingai išreiškė pilietinės visuomenės pamatus.

Atsakant į antraštės klausimą – Lietuvai reikia ne Punsko, bet susitelkimo, bendrystės, veiklios visuomenės ir pasitikėjimo savo praeitimi. O kad būtent Punksas išlaikė dar tradicijų, senovinės šnektos ir pasitikėjimo trupinius... Mums tai garbė ir atsakomybė, kuria (duokdie) ir toliau dalinsimės su aplinkiniais ir tarpusavy.

Teatrinė vasara Punsko padangėje

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Vasara – teatrinio sezono įkarštis, ypač kad buvę renginių, kaip antai Tarptautinė teatro diena, kuriuos dėl pandemijos reikėjo nukelti į vasarą. Šiame straipsnyje trumpai apžvelgsiu Punsko lietuvių kultūros namuose gyvuojančių teatrų premjeras, gastroles, pasiekimus.

„15 METŲ. 40 SPEKTAKLIŲ. 100 AKIMIRKŲ“

Birželio 15–16 d. Punsko LKN jaunių teatras „Kregždė“ ir vaikų „Kregždutė“ šventė savo 15-metį. Šventės vedėjai Daiva Grigutytė ir Rimas Rėkus trumpai pristatė įdomiausius veiklos faktus. Dar prieš 2007 m. kultūros namuose (su pertraukomis iki 1993 m.) veikė vaikų dramos būreliai, kuriems vadovavo Jūratė Kardauskienė, Aldona Ragučienė, Teklė Paransevičienė. Nuo 2007 m. vaikų teatrą subūrusi jam vadovauja režisierė Jolanta. Per 15 gyvavimo metų pastatyta 40 spektaklių ir daugybė poetinių montažų, dalyvauta knygų pristatymuose, nuo 2013 m. rengiami Vėlinių koncertai.

„Kregždei“ ir „Kregždutei“ jau 15 metų

2011 m., anksčiau suburtiems vaikūčiams išaugus, gimė du teatrai – vaikų ir jaunių. Beje, tais pačiais 2011-aisiais kolektyvams suteikti „Kregždės“ ir „Kregždutės“ vardai, o krikštamote vainikuota Teklė Paransevičienė. Sakoma, kad teatras prasideda nuo rūbinės. Tad reikia paminėti, kad ponija Teklė ne kartą siuvo kostiumų detales ar kūrė scenografiją. Spektakliuose visada skamba muzika. Čia

daugiausia pasidarbavęs Arnoldas Vaznelis. Ne kartą girdėjome jį patį dainuojant ar grojant, o kiek dar garso takelių, muzikinių sprendimų, kiek dainų sukurta. Beje, jis ir mūsų teatro himno autorius. Jubiliejaus metu taip pat atliko kelias dainas.

Per 15 metų teatre sukosi daugiau nei pusšimtis vaikų ir jaunuolių. Ilgiausiai vaidina Gintarė Vektoriūtė, o šalia jos daugiausia vaidmenų sukūrę Edvinas Pajaujįs, Mangirdas Vektorius, Indra ir Greta Valinčiūtės, Mantas Vyšniauskas, Irmina ir Ingrida Liškauskaitės, Edita Šidlauskaitė, Monika Valinčiūtė, Tomas Žilinskas, Arnoldas Vaznelis, Darija Adamčikaitė ir Daiva Grigutytė. Beje, iš mūsų „Kregždės“ lizdo išskridusi ir viena profesionali aktorė – Irmina Liškauskaitė, o Monika Valinčiūtė ir Tomas Senda puikiai įsipynė į universitetų teatralų gretas. Daiva Grigutytė, Tomas Žilinskas, Simona Zubavičiūtė, Ramūnas Zdanys atėjo vaidinti į Klojimo teatrą.

Ryškiausi ir įsimintiniausi

„Kregždutės“ spektaklis „Pamoka nebloga“

„Melpomenės drugelio“ apdovanojimai

„Kregždutės“ spektakliai: Regimanto Kaškausko „Paršiukai muškietininkai“, Aldonos Liobytės „Devyniabrolė“, Astridos Lindgren „Pepė“ ir kartu su Klojimo teatru pastatyti spektakliai – Regimanto Kaškausko „Apie varles ir burtininkus“ bei „Lapė ir kaliošai“ pagal Liudviko Jakimavičiaus kūrinį. „Kregždės“ neužmirštami spektakliai: „Mažasis princas“ pagal Antuano de Sent Egziuperi kūrinį, Anatolijaus Kairio „Ugnies daina“, „Obuolių kritimas“ ir „Atsibudimas“, sukurti pagal režisierės Jolantos autorinius scenarijus, Regimanto Kaškausko „Mirusi šokėja“, Sofoklio „Elektra“.

Teatrai gali pasidžiaugti ir dideliais laimėjimais: Respublikinės vaikų ir jaunimo apžiūros „Šimtakojis“ laureatais tapę 6 kartus, o „Tėgyvuoja teatras“ apdovanojimuose laimėję 8 nominacijų diplomus ir dvi statulėles – 2018 m. ryškiausiai vaikų ir jaunimo teatrų režisieriui bei šiemet už ryškiausią užsienio dramaturgijos interpretaciją. „Šimtakojo“ ryškiausių metų aktorių diplomai nukeliavę į Monikos Valinčiūtės, Tomo Sendos ir du kartus į Irminos Liškauskaitės rankas. „Melpomenės drugeliai“ įteikti Tomui Sendai, Inai Pečiulytei, Monikai Valinčiūtei, Tomui Žilinskui, Arnoldui Vazneliui, Ramūnui Zdaniui, Simonai Zubavičiūtei, Daivai Grigutytei ir du kartus Irminai Liškauskaitei.

Teatras, tai ne tik spektakliai, bet ir 100 akimirų, praleistų repeticijose, užkulisiuose, gastrolėse. „Kregždės“

ir „Kregždutės“ dažniausiai vaidina savam krašte, įvairiuose teatrų festivaliuose ir stovyklose Lietuvoje, vaidino Baltarusijoje, Rusijoje, Vokietijoje, Italijoje.

Jubiliejaus proga mažieji „Kregždutės“ artistai pastatė Anelės Kairaitienės pjesę „Pamoka nebloga“. Spektaklyje vaidino: Lukas Ivoška, Emilija Aleksaitė, Ina Misiukonytė, Karolina Stankevičiūtė, Rimas Vitkauskas, Kornelijus Bliūdžius, Ignas Grigutis, Brigita Karčiauskaitė, Aleksandra Agurkytė, Ostinas Vainekauskas. Smagu, kad yra norinčių vaidinti vaikų, kad po pandemijos pavyko suburti grupę. Belpieka tikėti, kad ilgainiui jie papildys „Kregždės“ ir Klojimo teatro gretas.

Per pertrauką tarp spektaklių

„Kregždė“ spektaklyje „Nė velnio nebijau, arba šiurpūs įvykiai Pabališkių karčiamoje“

I aukšto fojė galima buvo apžiūrėti jubiliejui skirtą parodą ir pamatyti filmą „Ant „Kregždės“ sparnų“, sukurtą minint 10-ąjį teatro gimtadienį. „Kregždė“ ir „Kregždutė“ pasveikinti atvyko Birštono kultūros centro jaunimo teatro studija „EžYYs“ su spektakliu „Mocartas“ (rež. Rimantas Jacunskas). Šventę vainikavo tortas ir teatro himnas.

„MELPOMENĖS DRUGELIO“

APDOVANOJIMAI

Birželio 16 d., tęsdami „Kregždės“ ir „Kregždutės“ jubiliejų, paminėjome Tarptautinę teatro dieną ir įteikėme „Melpomenės drugelio“ apdovanojimus. 2021 m. aktore tituluota Daiva Grigutyte, o aktoriumi – Edvinas Pajaujis. Už teatro meno puoselėjimą apdovanotas Jurgis Paransevičius, o Punsko teatro bičiulio drugelis nuskriejo į Jurbarko K. Glinskio teatro režisierės Danutės Budrytės-Samienės rankas.

Šventės vedėjai Simona Zubavičiūtė ir Tomas Senda trumpai apžvelgė 2021 m. teatrinę sezoną. Punsko lietuvių kultūros namuose aktyviai veikia trys teatro trupės: Klojimo teatras, jaunių teatras „Kregždė“ ir vaikų „Kregždutė“. Iš viso susiburia apie 40 teatro artistų. Punsko

Klojimo teatrų festivalio eiseną

teatralai kiekvienais metais žiūrovams dovanuoja bent vieną premjerą, dalyvauja įvairiuose festivaliuose tiek mūsų krašte, tiek Lietuvoje ar užsienyje. Klojimo teatro artistams praėjęs sezonas buvo ganėtinai sėkmingas. Jie pastatė spektaklį „Viščinykas“ pagal Kazio Vijūno „Bobutės susipynko“. Komedija sėkmingai suvaidinta Teatro dienos šventėje ir XXX klojimo teatrų festivalyje Punske, Teatrų popietėje Seinuose bei jubiliejinėje „Pienių vyno“ šventėje Skapiškyje. Keli aktoriai nuotoliniu būdu dalyvavo tęstiniuose teatro mokymuose „Lėlės ir daiktai veiksme“. Beje, dar metais anksčiau suvaidinęs Stasio Kapnio komediją „Plutelė ir pelės“ Klojimo teatras tapo Respublikinės suaugusiųjų teatrų apžiūros „Atspindžiai“ diplomantu. Tai pirmas toks aukštas įvertinimas kolektyvo istorijoje. Klojimo teatras bei „Kregždės“ ir „Kregždutės“ artistai praeitais metais parengė poetinį montažą „Iš praeities į dabartį“, skirtą Punsko lietuvių kultūros namų 65-mečiui, bei Vėlinių koncertą „Prie Uždušinių stalo“. Jaunių teatras „Kregždė“ pastatė dokumentinę dramą „Daumantas“, kurią suvaidino Punske, Seinuose ir Skapiškyje. Dalyvavo paminklo Laisvės kovotojams atidengime Sausio 13-osios proga bei įrašuose „Palinkėjimai Lietuvai“ Vasario 16-osios proga. Galime pasidžiaugti ir pasigirti, kad metais

anksčiau pastatęs Sofoklio tragediją „Elektra“ teatras „Kregždė“ tapo Respublikinės vaikų ir jaunimo teatrų apžiūros „Šimtakojis“ laureatu bei metiniuose „Tegyvuoja teatras“ apdovanojimuose pelnė net 5 nominacijų diplomus ir statulėlę. Tai pats didžiausias „Kregždės“ laimėjimas. Visgi būti tarp 10 geriausių Lietuvos jaunimo teatrų – džiaugsmas ir garbė. 2021 m. režisierė Jolanta pakartotinai išrinkta į Lietuvos mėgėjų teatrų sąjungos tarybą, o už filantropinę veiklą, ypač jaunų žmonių skatinimą joje dalyvauti, jai įteiktas Gabrielės Petkevičaitės-Bitės medalis „Tarnaukite Lietuvai“ bei apdovanojimas „Už pasaulio lietuvių nuopelnus Lietuvai“.

Renginių vainikavo jubiliejų švenčiantis jaunių teatras „Kregždė“, pristatydamas premjerą „Nė velnio nebijau, arba šiurpūs įvykiai Pabališkių karčiame“ pagal Regimanto Kaškauskio pjesę. Tai pagal tautosaką sukurtas šmaikštus pasakojimas apie karčiamos savininką Patamsį (Edvinas Pajaujis) bei jo dukrą Mikasę (Monika Maršalaitė) ir velnių apsėstą užėigą. Jaunai ir gražiai Mikasėlei neįtinka nei kalvis Dzindra (Martynas Grigutis), nei malūnininkas Grikis (Rimas Rėkus). Karčiame besilanką velniai prieš kelerius metus išsivedė Mikasės motiną, o dabar bando suvilioti ir dukrą. Sidabranosis (Mantas Marcinkevi-

čius), velniūkščių (Viktorija Petruškevičiūtė, Gabija Uzdilaitė, Gabija Petruškevičiūtė, Virginija Rėkaitė, Gabrielė Karčiauskaitė, Greta Valinčiūtė) lydimas, išsiveda Mikasę. Visa tai stebi dvi kaimo davatkos – Ruzgienė (Gintarė Vektoriuotė) ir Šutinienė (Darija Adamčikaitė). Pagalbon atskuba kareivėlis Jonas Žalnieriauskas (Mangirdas Vektorius), kuris turi iš Žaliašvarkių pelkių velnių (Indra Valinčiūtė ir Arnoldas Vaznelis) gautus tris stebuklingus daiktus. Mikasę pavyksta surasti, bet su velniais susidoroti reikia ir karčiame. Sidabranosis, lydimas Ylaakės (Ieva Kalinauskaitė) ir Kerplėšinio (Mantas Vyšniauskas), bando Mikasę suvilioti. Gelbsti Žalnieriauskas, ištraukdamas iš tabokinės Giltinę (Sara Pykytė). Nuotaikinga, kupina mistinių ir pasakiškų elementų istorija susipynė su puikiais aktoriniais jaunuolių sugebėjimais. Spektaklis, atrodo, publikai labai patiko – plojimams nebuvo galo.

Pabaigoje režisierė atsisveikino su artistais, kurie šiais metais palieka „Kregždės“ lizdą – Ieva Kalinauskaite, Monika Maršalaite ir Edvinu Pajauju. Ačiū, mielieji, kad kartu patyrėme tiek nuostabių scenos ir užkulisų akimirklų.

TARPTAUTINIS TEATRŲ FESTIVALIS „ARTIMI“ ANYKŠČIUOSE

Birželio 17–19 d. „Kregždė“ Anykščiuose vaidino šalia geriausių Lietuvos mėgėjų teatrų bei svečių iš Bulgarijos ir Estijos. Festivalis „ARTIMI“ – vienas ryškiausių Lietuvoje. Tik mes ir uteniškai šiame renginyje dalyvaujame nuo pat jo gyvavimo pradžios. Jaunimas galėjo stebėti puikius pastatymus, dalyvauti dirbtuvėse, suvaidinti atsivežtą komediją, o svarbiausia – pabendrauti, pabūti kartu. Ačiū režisieriui Jonui Buziliauskui ir Anykščių kultūros centro direktorei Dijanai Petrokaitei, kurie niekada mūsų nepamiršta.

XXXI KLOJIMO TEATRŲ FESTIVALIS PUNSKĖ

Liepos 2 d. Punsco skanseno pastogėje jau 31 kartą vyko Klojimo teatrų festivalis, suburiantis visus mūsų krašto ir Lietuvos mėgėjų teatrus. Šiomet svečiavosi Skapiškio teatras „Stebulė“ su jausminga drama apie tremtį „Nulaužytų šakų giesmės“ pagal Jurgio Usinavičiaus kūrybą (rež. Vita Vadošklytė), Birštono kultūros centro teatrą matėme Kazio Sajos komedijoje „Pasimatymas sodo namelyje“ (rež. Rimantas Jacunskas), o Skiemonių miestelio teatras atvyko su Vytauto Kupšio komedija „Jaunikio medžioklė“ (rež. Gintautas Eimanavičius).

Nepaprastai smagu, kad mūsų krašte teatrinis judėjimas labai aktyvus ir šiemet festivalyje dalyvavo net penki teatrai. Seinų mėgėjų teatras „Kultuvė“ suvaidino komediją „O pas mus kaimi...“ pagal Elės Radzevičiūtės-Andriuškevičienės pasakojimą. Seiniškiams vadovauja nauja režisierė Daiva Andruškevičienė. Suvalkų lietuvių teatras „Sūduva“, kurį sudaro ir dainininkai (vad. Arnoldas Vaznelis), ir šokėjai (vad. Alicija Kraužlytė), minėdamas Sūduvos metus, parodė „Šiurpilio Eglės legendą“ (scenarijaus autorė ir

režisierė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė). Punsco III amžiaus universiteto teatras su nenuilstama vadove Rūta Burdinaitė suvaidino šmaikštų spektaklį „Bobutės ir vyšnių vynas“. Punsco LKN atstovavo du teatrai: „Kregždė“ su komedija „Nė velnio nebijau, arba šiurpūs įvykiai Pabališkių karčiameje“ bei Klojimo teatras, suvaidinęs „Kriaučių Motiejų“ pagal Kazio Binkio poemą. Festivalį vedė Alicija Kraužlytė, Arnoldas Vaznelis ir Mangirdas Vektorius. Šventėje nepritrūko nei geros nuotaikos, nei gero oro, nei juoko ir plojimų.

XVI PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS – DIENA, SKIRTA TEATRUI

Neabejotinai vienas ryškiausių šių metų renginių – Pasaulio lietuvių jaunimo kongreso kultūrinė dalis. Smagu, kad pristatant mūsų krašto kultūrinį palikimą neužmirštas ir teatras. Liepos 24-oji buvo skirta klojimo teatrų tradicijoms pažinti, pamatyti spektaklius, dalyvauti teatriniuose užsiėmimuose. Scenoje Suvalkų lietuvių teatras „Sūduva“ parodė „Šiurpilio Eglės legendą“, o Punsco „Kregždė“ – jau minėtą komediją. Kongreso dalyviai turėjo progos susipažinti su klojimo tea-

tro judėjimu tiek mūsų krašte, tiek Lietuvoje, galėjo nusifotografuoti su aktoriais bei dalyvauti teatriniuose užsiėmimuose skanseno kieme, kuriuos talkinant „Kregždei“ vedė vadovė Jolanta.

„KRIAUČIUS MOTIEJUS“

Punsco LKN klojimo teatras šiais metais į scenos erdvę perkėlė Kazio Binkio poemą „Kriaučius Motiejus“. Tai eiliuotas pasakojimas apie kaimo siuvėją, kuris nusprendžia vykti Kunnan pas įtakingą dėdę ir ten siekti pirmiausia agronomo, po to urėdo, galop politiko karjeros. Siužete atsiskleidžia tarpukario Lietuvos kaimo ir miesto realijos. Kaip bebūtų, jos aktualios ir šiandien. Spektaklyje vaidino: Arnoldas Vaznelis (kriaučius Motiejus), Darius Vaina (jo dėdė), Alicija Kraužlytė, Daiva Grigutytė, Simona Zubavičiūtė, Darija Vyšniauskienė, Irena Lila, Teklė Paransevičienė, Rūta Burdinaitė, Tomas Žilinskas ir Jurgis Paransevičius. Muziką kūrė Arnoldas Vaznelis. Nors spektaklis pirmą kartą suvaidintas XXXI klojimo teatrų festivalyje, smagu, kad pilnas kluonas žiūrovų sugužėjo ir liepos 29-osios vakarą. Kitądien „Kriaučius Motiejus“ parodytas Rudaminoje, kur vyko XV mėgėjų teatrų festivalis „Dobilėlis penkialapis“. Mūsų teatrui atiteko žiūrovų simpatijos prizas, o geriausiu aktoriumi išrinktas Arnoldas Vaznelis. Klojimo teatro artistams teatrinė vasara dar nesibaigia – laukia gastrolės Polične, Ožkabaliuose, Mažeikiuose, bet apie tai – jau kituose straipsniuose.

Šių renginių rėmėjos – Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administracijos ministerija bei Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija.

 Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

GLOBALI LIETUVA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽSienio REIKALŲ
MINISTERIJA

Punsco klojimo teatro spektaklis „Kriaučius Motiejus“

Žolinių šventei nuaidėjus

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Kada Punsko parapijoje pradėti švęsti Žolinių atlidai, sunku pasakyti. Reikia manyti, kad tada, kai bažnyčiai suteiktas Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo titulas. Bažnyčios šoninėje navoje prie krikštyklos kabo nuostabus Mergelės Marijos Dangun Ėmimo paveikslas. Žolinių atlidai, tai tituliniai parapijos atlidai ir didžiulė šventė. Kaip ir dera, joje šurmuliuoja prekybininkai, o nuo klebono I. Dzermeikos laikų pinami vainikai. Tai savotiškos parapijos derlinės. Vainikų ištakos siekia rugiapjūtės pabaigtuvių vainikus, kurie buvo nešami šeiminiukui. Punsko vainikai – savotiški altorėliai, nešami procesijoje. Labai džiugu, kad juos pina ir gretimų parapijų kaimai. Šiomet į Punsko Žolines atkeliavo Vilkapėdžių ir Žvikelių kaimai (Smalėnų parapija), nupynė savo vainikus Seinų senjorų klubas „Avilys“ ir Suvalkų „Vienybės“ klubo lankytojai. Iš Punsko parapijos dalyvavo Vaitakiemio, Kampučių, Pristavonių, Valinčių, Navinykų, Punsko kaimai. Vainikus taip pat nupynė folkloro ansamblis „Gimtinė“, muziejus „Senoji klebonija“, Punsko šeiminių būrelis ir Punsko „Caritas“. Su tradiciniu derlinių vainiku, kuris buvo teikiamas šeiminiukui baigus kirsti rugius, procesijoje ėjo „Alnos“ ansambliciai.

Vainikai – tai padėka už subrandintą derlių, surinktas gamtos gėrybes. Tai savotiškas atskirų kaimų ar bendruomenių pasirodymas. Tačiau turbūt svarbiausia, kad susiburia atskiros žmonių grupės, kurios gali dalintis idėjomis, mintimis ir kartu dirbti. Šiais laikais tai labai svarbu, nes vis dažniau bendraujame nuotoliniu būdu. Nors derlinių vainikai ir

yra altorėlių formos, juose dažniausiai vyrauja javai: varpos, šiaudeliai. Labai gražiai dera prie javų ir linai. Linų derlius senovėje buvęs labai svarbus. Žmogų jis rengė, puošė, gydė ir maitino, o dabar džiugina žolynų puokštėse, vidaus dekoracijose, vainikuose. Kadangi vainikai nešami į bažnyčią, dauguma stengiasi įterpti tikėjimo ženklą: kryžių, rūpintojėlį, Marijos statulėlę ar paprasčiausiai paveikslą. Būtų labai sveikintina, kad visi vainiko elementai būtų susiję su derliumi – padaryti iš varpų, šiaudų, grūdų, sėklų, žolynų, gėlių. Viso, ką mums suteikė gamta, kokį derlių išaugino mūsų laukai. Duona – jau rugių derliaus produktas. Ji nešama aukojimui ir labai dera prie derlinių vainikų.

Šių metų vainikai labai skiriasi idėjomis, forma, atlikimo kokybe ir panaudotų žaliavų rūšimis bei kiekiu. Iš viso procesijoje buvo nešama 17 vainikų. Pirmiausia visi nuvežti prie Punsko savivaldybės pastato, o vėliau skambant muzikai nešti eisenoje iki bažnyčios laiptų. Ten vyskupas vainikus pašventino ir vėliau jie buvo nešami procesijoje.

Štai keli pastebėjimai besizavint šių metų vainikais. Vienas iš tradiciškiausių – Vidugirių kaimo. Svarbiausia jo konstrukcijos dalis tai susikryžiaavę puslankiai, nupinti iš rugių ir kviečių varpų. Iš šių javų kepama duona, pyragas. Tai savotiška kopytėlė, kurios viduje ostijos simbolis, padarytas iš šiaudų ir linų. Pagrindas apipintas žolynais. Šlynakiemio vainiko forma – du besijungiantys vainikai, nupinti iš kviečių ir rugių varpų. Viduje esąs duonos kepalėlis. Apačia išklota iš jau prinokusių linų pluošto nupintu vainiku.

Vaitakiemio kaimas turbūt rekordi-

ninkas pinant Žolinių vainikus. Pradėjęs 1967 metais, pina juos kasmet su mažomis pertraukomis. Šio kaimo vainikai pasižymi nestandartinėmis idėjomis ir atlikimo technika. Šiometis ypač išpuoselėtas. Reikėjo daug išmonės ir kruopštumo formuojant lelijos žiedus, klijuojant šiaudelius. Viskas meistriškai sujungta ir suderinta su linų kuokšteliais bei Marijos statulėle. Apačia apipinta linų vainiku.

Pristavonių kaimas jau daugelį metų pasižymi idėjų originalumu, kūrybiškumu, medžiagų parinkimu ir aišku, atlikimo tikslumu. Šiomet vainikas vaizduoja kaimo praeitį, kai čia stovėjo vėjo sukamas malūnas. Malūno karkasas kruopščiai padengtas varpomis, o apačioje pilni maišai vežime. Viskas papuošta žalumynais ir gėlėmis. Vainiką pynė kaimo šeiminių būrelis. Čia ir varpos, ir malūnas, ir maišai pilni, o apačioje laukas su gėlėmis ir žolynais.

Savo kaimo įvaizdį gražiai atskleidė Valinčiai. Čia ir atminimo akmuo su saulute, ir pakelės kryžius, o apačioje pagrindinių mūsų krašto laukų javų vainikas.

Reikia nuoširdžiai pasveikinti tuos vainikų nešėjus, kurie pasistengė apsiųngti tautiniais drabužiais. Tai Vilkapėdžių ir Pristavonių kaimų šeiminių būrelių moterys, įsigijusios savo tautinius kostiumus. Reikia pabrėžti, kad tai ne šiaip sau kostiumai. Vilkapėdžių kaimo prijuostės išaustos tautodailės dirbtuvėse „Šimtavirvis“ pagal šio krašto ikonografinę medžiagą. Pristavonių prijuostės siuvinėtos – jau vėlesnio laikotarpio. Tautiniais drabužiais pasipuošė ir Seinų senjorų klubas, „Gimtinės“ bei „Alnos“ dalyviai.

Žolinių vainikai

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

VIRGINIJOS KARČIAUSKIENĖS NUOT.

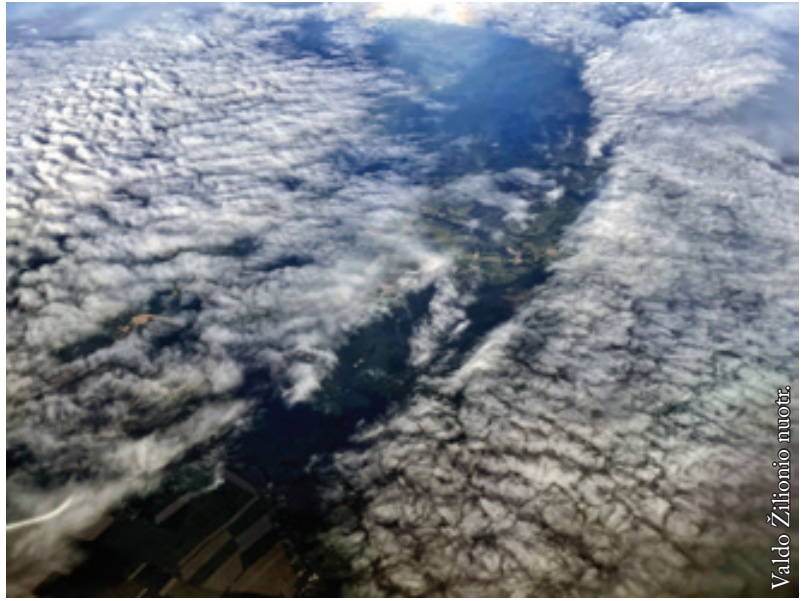

Vasaros dvelksmas

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Valdo Žilionio nuotr.

Birutės Burdinaitės-Oliov nuotr.

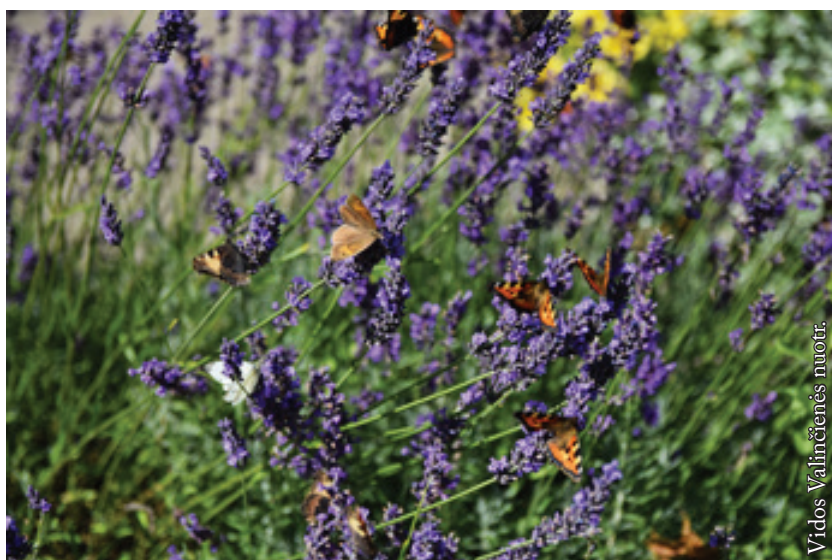
Birutės Burdinaitės-Oliov nuotr.

Vidos Valinčienės nuotr.

Vidos Valinčienės nuotr.

Vidos Valinčienės nuotr.

Vidos Valinčienės nuotr.

Vidos Valinčienės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Ramonoš Masionytės nuotr.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai – 50

DARIUS VILIMAS

Romo Kalantos auka 1972 m. gegužę žymėjo garsiai nuskambėjusi, bet spontanišką protesto prieš sovietinę Lietuvos okupaciją aktą, o tų pačių metų pradžioje organizuota ir pavasarį pradėta leisti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika reiškė iš esmės naują, žymiai organizuotesnę kovos etapą. Kaip tik prieš pusimtį metų, XX a. aštuntojo dešimtmečio pradžioje, Lietuvos padėtis atrodė beveik tragiška. Ginkluotas pasipriešinimas jau palaužtas daugiau nei dešimtmetį, negausios pagrindinės antisovietinės organizacijos susektos ir jų dalyviai represuoti, pagrindinė spauda beveik neegzistavo, į kraštą kasmet kėlėsi vis daugiau sovietų kolonistų. Iš šono galėjo atrodyti (kaip atrodė Romui Kalantai), kad išsilaisvinti iš sovietinio tautų kalėjimo – SSRS nėra jokių galimybių. Kaip tik tuomet grupelė jaunų ir aktyvių kunigų (S. Tamkevičius, J. Zdebskis, A. Svarinskas, V. Vėlavičius ir kt.) nutarė leisti Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, kuri registruotų visus valdžios vykdomus tikinčiųjų ir kunigų persekiojimo faktus. Jiems talkino gausūs būrys pasauliečių (P. Plumpa, J. Gražys ir kt.) bei slaptosios seselės vienuolės.

Reikėtų kiek stabtelėti ir paaiškinti skaitytojui, kad tuo metu Katalikų Bažnyčios ir apskritai visų konfesijų tikinčiųjų padėtis Lietuvos SSR buvo nepalyginamai sunkesnė nei kitose socialistinio bloko valstybėse, ypač Lenkijoje. Mažesnių religinių konfesijų išpažinėjus okupantams pavyko greitai „neutralizuoti“, apraizgant

provokatorių ir informatorių tinklu, o katalikai komunistinei Lietuvos valdžiai ir jų viršininkams Maskvoje kėlė ypatingą pyktį ir įniršį. Žinoma, informatorių būta ir tarp katalikų dvasininkijos, bet Bažnyčios galva rezidavo Vatikane, t. y. buvo nepasiekiamą sovietinei imperijai. Nors Lietuvos Katalikų Bažnyčios vadovai, vyskupai J. Steponavičius ir V. Sladkevičius buvo ištremti į Lietuvos pakraščius (Žagarę ir Nemunėlio Radviliškį), o vyskupijas dažnai valdė tik administratoriai, to kolaborantams buvo negana. Siekta galutinai užgniaužti bet kokią pasipriešinimo kibirkštį. Skirtingai nuo

Visi, stoję prieš valdžios diktatą, rizikavo ne tik laisve, bet ir gyvybe.

Kunigai Bronius Laurinavičius ir Juozas Zdebskis žuvo saugumiečių provokacijų metu.

stalininės epochos, kai kunigai ir net vyskupai naikinti fiziškai, brežnevinės epochos funkcionieriai neneigė tikėjimo laisvės, tačiau buvo įsitikinę, kad kunigai turi užsiimti tik tikėjimo reikalais. Tuo pat metu į vienintelę šalyje Kauno kunigų seminariją kasmet priimdavo tik po 5–6 klierikus, kurių aiškiai nepakako atnaujinti kunigijos luomui. Kunigams drausta katekizuoti vaikus, bausti net bažnyčioje patarnaujantys paaugliai ir vaikai. Į dažnus prašymus (paremtus tūkstančiais parašų) atiduoti tikintiesiems nusavintas bažnyčias vietas ir Maskvos valdininkai nereaguoda-

vo. Bažnyčiose pastebėtus mokytojus „auklėdavo“ saugumiečiai ar jie net būdavo išmetami iš darbo. Negana to, kad keturis kartus barbariškai išniekintas Kryžių kalnas, naikinant jį buldozeriais. Buvo naikinami ir pavieniai pakelės kryžiai, neleidžiama jų statyti net savo kiemuose, vaikomos ar draudžiamos Šiluvos atlaidų procesijos, dažnai neleistos net Vėlinių procesijos kapinėse ir pan.

Tikintieji ir prieš Kronikos atsiradimą rinko parašus, prašydami vietos valdžios vieno ar kito ateistinės sprespaudos palengvinimo. Kadangi vietos valdžia į tai nereaguodavo arba atsisakydavo tenkinti jų prašymus, nutarta visus tikinčiųjų persekiojimo faktus fiksuoti raštu, stengiantis perduoti juos ir į laisvąjį pasaulį. Kronikos leidimo iniciatoriai nuvyko pas vyskupą V. Sladkevičių atsiklausti leidimo ir jį gavo. Ekscelencija pasiūlė leidinyje daugiau aprašyti tikinčiųjų diskriminacijos faktus, kartais pridedant trumpą komentarą. Pirmasis Kronikos numeris datuotas 1972 m. kovo 19 d., iš viso per 17 metų, iki 1989-ųjų, pasirodė 81 jos numeris.

Kronikos pasirodymas sukėlė sumaištį tarp sovietų kolaborantų. Saugumiečiai ir jų pagalbininkai visai bandė išsiaiškinti šito valdžiai nepatogaus leidinio vadovus ir platintojus, jie būdavo represuojami. Štai Nijolė Sadūnaitė jau 1975 m. nuteista 6 metams už vien Kronikos platinimą, bet ir grįžusi iš lagerių tęsė platinimo darbą. Ypatingą įniršį valdžia kėlė tai, kad maskviečiams

Kardinolas emeritas Sigitas Tamkevičius, buvęs Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos vadovas

disidentams (S. Kovaliovui ir kt.) padedant Kronikos kopijas pavykdamo pergabenti į Vakarų, kur išėmė lietuvių ne tik vertė ją į keletą Vakarų kalbų ir išleido atskirais tomis. Kronikos informacija buvo perduodama ir per Amerikos balso, „Laisvės“, Vatikano radijo stotis lietuvių ir kitomis kalbomis. Taip laisvasis pasaulis sužinojo apie tikrąją, o ne oficialiąją tikinčiųjų padėtį ne tik Lietuvoje, bet ir kitose SSRS respublikose.

Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos leidimas padarė ir kitus pagrindines spaudos leidėjus. Pagausėjo pagrindinių patriotinių leidinių (tiesa, dauguma jų saugumiečių greitai susekti ir likviduoti). Kita

vertus, pabandyta ginti tikinčiuosius ir legaliai – 1975 m. įkurta Helsinkio grupė (pasauliečiai ir kunigai, gynę žmogaus teises pagal 1975 m. Helsinkio susitarimo, kuriam formaliai pritarė ir SSRS, nuostatus), 1978 m. Lietuvoje oficialiai įkurtas Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetas (beveik visi jo nariai buvo susiję su Kronikos leidimu), kuris, remdamasis „naująja“, brežnevine, 1977 m. sovietinė konstitucija, skelbusia tikėjimo laisvę, reikalavęs valdžios laikytis savo popierinių įsipareigojimų.

Visi, stoję prieš valdžios diktatą, rizikavo ne tik laisve, bet ir gyvybe.

Kunigai Bronius Laurinavičius ir Juozas Zdebskis žuvo saugumiečių provokacijų metu: pirmasis pastumtas po sunkvežimiu, antrasis papuolė į inscenizuotą autoavariją. Tačiau Kronikai medžiagą, kurią daugiausiai sudarė tikinčiųjų persekiojimo faktai, rinko didelis būrys aktyvių talkininkų – kunigų, pasauliečių, seserų vienuolių. Jos skleidžiamą informaciją padėjo plintinti daug iškilių lietuvių išėmėjos veikėjų, ypač lietuvių katalikų religinės šalpos organizacija.

Sovietinę valdžią be galo erzino pats Kronikos leidimo faktas. Todėl apsupties ratas aplink Kronikos vadovą, tuometį Kybartų kleboną kun. Sigitą Tamkevičių SJ (dabar kardinolas

emeritas) vis labiau siaurėjo. Pagaliau 1983 m. pavasarį, pasinaudoję kun. Alfonso Svarinsko teismu, saugumiečiai suėmė Kronikos vadovą tiesiog teismo salėje. Prasidėjęs procesas tęsėsi daugiau kaip pusmetį, kun. S. Tamkevičius atlaikė 57 (!) tardymus, o baudžiamosios bylos medžiaga užėmė 23 tomus. Faktinis Kronikos vadovas buvo nuteistas 6 metams laisvės atėmimo ir 4 metams tremties Sibire, iš kur grįžo tik 1988 m. pabaigoje, kai jau buvo išbėgėjusi gorbačiovinė liberalizacija.

Didžiausiam saugumiečių ir jų tarnų siaubui Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika ėjo ir po kun. S. Tamkevičiaus arešto. Ją leido kelios nesuimtose seserys vienuolės, vadovaujamos kun. Jono Borutos SJ (dabar vyskupas emeritas). Kronikos leidimas nutrauktas tik 1989 m. pačių leidėjų iniciatyva, kai sovietinis režimas gyveno paskutines dienas, o tolumoje jau matėsi Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimas...

Nepertraukiamas Kronikos leidimas 17 metų – unikalus įvykis, parodęs visam pasauliui, kad net okupavus kraštą ir palaužus ginkluotą pasipriešinimą bei apnuodijus tautą ateistinėmis idėjomis, negalima iki galo palaužti valios. Prasidėjęs kaip kova už tikinčiųjų teises, šis judėjimas logiškai ir sklandžiai išliejo į bendrą lietuvių tautos kovą už laisvę. Ir čia buvo ne ginkluota kova, o paprasta kova už tiesą. Tiesą, kurios taip bijojo okupantai.

Šiandien, kai dažnai padejuojame dėl materialių dalykų, kai butis ima nustelbti būtį, neužmirškime kovojusiųjų už tikėjimo ir tautos laisvę. Juk nepaprasta Kronikos leidimo istorija yra deramai įvertinta ir Lietuvoje, ir visame pasaulyje. 2022 metų mūsų Seimas paskelbė Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos metais, jos leidėjai gavo Seimo Laisvės premiją, o UNESCO 2021 m. Kroniką įtraukė į „Pasaulio atminties“ nacionalinį registrą.

Kitokia mažoji krašto istorija

JURGITA STANKAUSKAITĖ

„Bevertydama tėvo, Juozo Vainos, užrašus vis randu naujos, įdomios medžiagos apie Punkską, jo apylinkes ir žmones. Gaila būtų, kad tokiu pasiaukojimu ir kruopštumu surinktos žinios nueitų užmarštin, todėl nusprendžiau jomis pasidalinti su visuomene“, – skaitome šiais metais išleistos Marytės Misiukonienės knygos „Punkskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ įžangoje. Pavadinimas labai paprastas ir pasakantis viską, apie ką šioje knygoje rašoma. Kadangi pačiai teko ją redaguoti, negalėjau neparasyti bent neilgo straipsnio apie tai, ką skaičiau, sužinojau ir iš ko nuoširdžiai juokiausi. Kaip žinia, mūsų krašto mokytojas, Lenkijos lietuvių visuomenės veikėjas, kolekcionierius ir Punksko etnografinio muziejaus įkūrėjas Juozas Viktoras Vaina turėjo gerą humoro jausmą ir mėgdavo ironizuoti. Pastaroji jo savybė labai atsiskleidžia šioje dukros Marytės Misiukonienės išleistoje knygoje. Nesumeluosiu teigdama, kad tai pirmoji mūsų krašte knyga, kuri kitokių kampu nubraižo Punksko ir jo apylinkių istorijos paveikslą.

SUKAUPTA MEDŽIAGA ILGAI NEGALĖJO SUGULTI Į KNYGĄ

Pasirodo, kad ne visada taip paprasta išleisti knygą, nebent turi pakankamai nuosavų lėšų ir gali padengti visas veikalo išspausdinimo išlaidas. Šį kartą knyga laukė savo eilės kelerius metus. Mat niekaip nepavykdavo iš valstybės gauti finansavimo. Tik pernai autorę ir „Aušros“ leidyklą pasiekė gera žinia, kad atsiliepė privatus rėmėjas iš Kauno, skiriantis pakankamai lėšų apie 300

puslapių knygai išleisti. Nebuvo ko laukti. Reikėjo imtis knygos redagavimo, pradėdant nuo sukauptos informacijos atsijojimo. Autorės surinkta medžiaga būtų sutilpusi į bent tris tokios apimties knygas. Nustatytas puslapių skaičius neleido visko išspausdinti. Reikėjo išrinkti pačius vertingiausius ir įdomiausius pasakojimus ar prisiminimus.

ŽINIOMS NELEISTA NUEITI UŽMARŠTIN

Knygos autorei Marytei Misiukonienei svarbu buvo tėvo gyvenimo darbą įprasminti, įvertinti ir pagerbti, leidžiant visuomenei susipažinti su tuo, ką jis užrašinėjo, klodamas į savo namų lentynas ir stalčius. Jis puikiai suvokė informacijos perkėlimo į lapą prasmę, apie ką kadaise kalbėjo Žemaičių vyskupas Motiejus Valančius. Juozas Vaina ne tik užrašinėjo tai, ko buvo liudininkas ar klausytojas, bet ir nevengdavo prisegti savo komentarų ar apmąstymų. Ši papildoma informacija skaitytoją gali priversti susimąstyti, o gal net atkreipti dėmesį į tai, į ką būtų net neatsisukęs.

Labai įdomu skaityti apie faktus, lėmusius šio krašto likimą, tačiau dar įdomiau pasidaro tuomet, kai skaitytojas suvokia, kad lietuviybės išlaikymo šaltinis glūdi ne vieno ar kelių šviesuolių, o paprastų kaimo žmonių darbuose. Į tai dėmesį atkreipia pati knygos autorė, pabrėždama, kad anuomet Lenkijos lietuvių tautinio tapatumo išsaugojimo ir skleidimo raktas stipriai buvo saugomas kaimo *papeikelėje*.

ŽODŽIAI KNYGOJE DAŽNAI CIKSI IR CAKSI

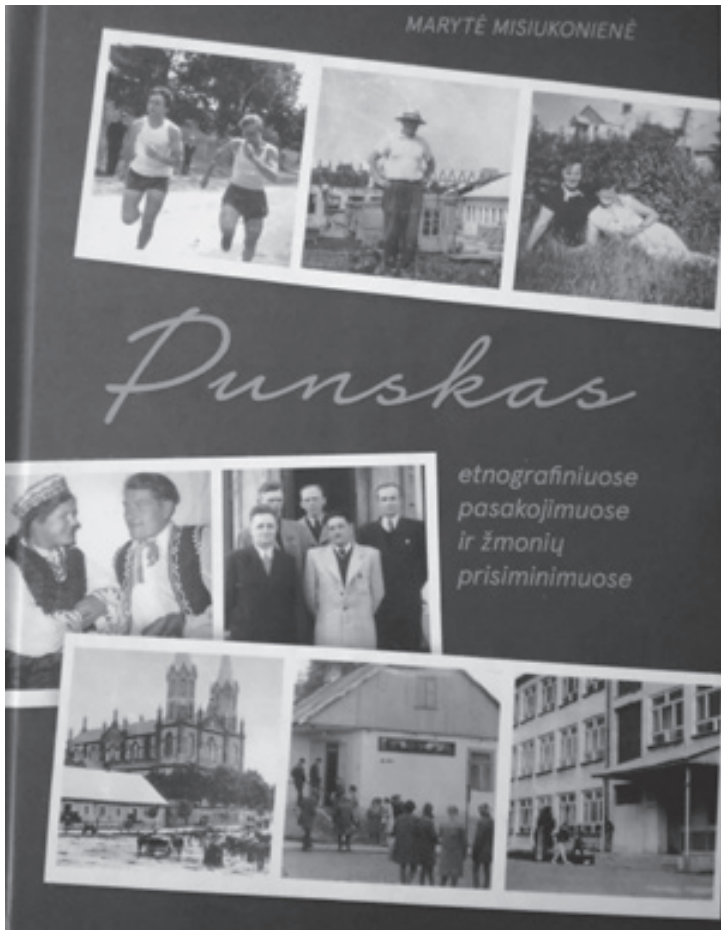
Knygai tekstus rinkdama M. Misiukonienė išlaikė originalius sakinius, užrašytus ne tiek bendrine lietuvių kalba, kiek tarmiškai

– dzūkiškai. J. Vainos gyvenime ir veikloje ryšiai atsispindi pagarba tikram daiktui ir gyvam žodžiui. Akivaizdu, kad ir knygos autorė pagarbiai žiūri į šio krašto lietuvių tikroviškumą, pasaulėžiūrą ir kalbėjimo ypatybes. Gražu ir nepaprastai žavinga skaityti senuoju dzūkavimu nuvingiuotus sakinius. Kartais juose išskyla vienas kitas nesuprantamas žodis, kurio reikšmės tenka paieškoti vyriausių šio krašto žmonių šnekte. Tuo ši knyga ir yra išskirtinė. Mat šitaip užrašytos istorijos nerasime nei vienoje bibliotekoje.

KNYGOS DALYS SUDARO VISUMĄ

Atsivertę knygos turinį, pastebėsite, kad stengtasi išlaikyti Punksko vaizdinių chronologiškumą – bėgama nuo XIX a. pabaigos, einama per I ir II pasaulinių karų atkarpas ir pasiekiamas XX a., užkabinantis XXI a. pradžią. Nemažai vietos skiriama pačiai Punksko parapijos įsikūrimo ir gyvavimo kronikai. M. Misiukonienė įžangoje rašo: „Viso krašto istorija ir lietuvių kultūros vystymasis glaudžiai susijęs su kelis šimtus metų skaičiuojama Punksko parapijos bažnyčia, o tuo pačiu Bažnyčios augimu.“ Būtina paminėti, kad šioje knygoje net ir apie kunigus rasite linksimų žmonių prisiminimų. Kaip sakydavo mūsų senoliai, kunigas irgi žmogus, toks pats žemiškas asmuo, kaip ir mes, todėl ir kunigams atsitikdavo juokingų situacijų, kurias kaimo žmonės ypač mėgdavo perdavinėti iš lūpų į lūpas.

Skyrius „Punksko parapija“ padalintas į kelis mažesnius poskyrius. Pastebėkite, kad viename sustojama ties Trakiškių kaimu. Galima klausyti: kodėl šiai vietai skiriamas ypatingas dėmesys? Mat ankstesniame

poskyryje yra rašoma apie parapijos kaimus, o Trakiškėms J. Vaina rąkraičiuose skiria daugiau vietos dėl sukauptų platesnių savo arba kitų žmonių atsiminimų. Trakiškės yra greta Punsko esantis kaimas, kurį kerta geležinkelis, yra pastatyta graži caro laikų geležinkelio stotis. Anuomet, kai žmonės gyveno prie prastų kelių ir takelių, važinėjo tik arkliais traukiamais vežimais, toks technikos pasiekimas lietuvių gyvenamame užkampyje neretai kėlė baimę ir nepasitikėjimą. „Virbyla su sūnum nuvėjęn Trakiškes pažūrėc traukinio. Nusnėšė švencyto vandenio ir ėmė kraidu rašyc an traukinio, ba pagal juos ancikristas atvažau“, – rašė J. Vaina.

Pravartu paminėti, kad kiekvienam skaitytojui būtina atidžiai perskaityti skyrių „Romanų ir Mackevičių istorija“. Istorija paprastais žodžiais atsako į klausimus, kaip Romanai susiję su Jonu Basanavičiumi ir lenkų bajorais Mackevičiais ir kodėl šio krašto atskyrimo nuo Lietuvos aplinkybės

mokantis tolerancijos, pagarbos ir žmogiško santykio su kitu. Lig šių dienų išliko įvairūs šmaikštūs pasakojimai apie čia gyvenusius žydus, tačiau lietuviai stengėsi su jais gražiai bendrauti. Knygoje rašoma: „Jei kam ko prireikė, tai kad ir nakcu: ar tai bargan (skolon), ar an vargo, tai pas žydų. Pas žydų valandų nebuvo. Nuveik pusnakcy, jisai kėlėsi ir tur-gavoj. Kas kokių valandų norėj. Ir be pinigų davė, kap pažinoj, visap.“ Visas pluoštas pasakojimų apie žydus nusėtas minimoje knygoje. Čia rasite ir atsiminimų, ir nuotraukų, įamžinusių Suvalkijoje gyvenusių žydų kasdienybės ištraukas.

Skaitant apie Punsko krašto kultūrinę veiklą sustiprinamos jau turimos žinios ir jos papildomos naujomis. Skaitytojas sugražinamas į laikus, kai pastatyti vaidinimą nebuvo taip paprasta kaip šiandien. Anuomet buvo atvirksčiai nei dabar. Norinčiųjų vaidinti buvo po pulką žmonių kiekviename kaime, tačiau valdžia neleido

paaiškinamos vienu sakiniu: „Jeigu lietuviai Mackevičiaus buliaus nebūtų paėmę, tai Punsko ir Seinų kraštas būtų buvęs po Lietuva.“ Įdomu, todėl raginu patiems pasidomėti ir išnarplioti painingą praeitį.

Skaitytoją, manau, sudomins skyrius, skirtas Punsko žydams. Žydų tautos atstovai turėjo daug įtakos šio krašto raidai, gyvenimo būdai ir kasdienybei. Lietuvių santykis su žydais buvo įvairus, tačiau

arba reikalavo tinkamų dokumentų ir cenzūros patikros. Apsukrūs ir sumanūs klijimo teatro mėgėjai bandydavo gudriai apeiti draudimus arba kantriai laukė geresnio rytojaus.

Paklaidžiuos po kultūros ir švietimo erdvę į galvą brukasi anų ir šių laikų skirtumas, kurį mums, jaunesnei kartai, sunku įsivaizduoti ir tinkamai įvertinti. Tai, dėl ko kažkada lietuviai kovojo ir ko siekė vėly vakarą po darbų, mes po nosim turime be jokių pastangų, neretai purkštaudami, burbuliuodami ir kitaip putodami.

Šioje knygoje negalėjo pritrūkti skyrelio apie knygnešius – knygų ir spaudos platintojus, pasiryžusius lietuvišką raštą skleisti, nepaisant visų jiems gresiančių baudių ar pavojaus gyvybei. Viena jų pasakojimas pasitinka skaitytoją skyriaus pradžioje: „Tegul juos velniai, tuos maskolius! Pusė mano sveikatos atėmė! Suėmę patiesė ant pako ir kad davė, tai davė man į kailį, kad aš iš to skausmo net pako kampą nukandau. Tada tik paliovė mušę, kai, turbūt, pabūgo, kad visą paką suėsiu. Garsųjį Suvalkų krašto knygnešį Kanclerį, kiek girdėjau, kareiviai taip sumušę, kad jis net iš proto buvo išėjęs.“

Nuo labai rimtų ir skausmingų istorijų palengva pereinama prie linksmesnių, bet nebūtinai nerimtų. Pasienio krašte nenuostabu išgirsti apie kontrabanda užsiimančius. Kadaisė žmonės versdavosi, kaip sumanydavo, pavyzdžiui, nelegaliai sachariną ar druską pernešdavo per sieną. Kaip visur, taip ir čia kaimo žmogus iš pilkos kasdienybės mokėjo pasijuokti: „Ėj moteriškė iš Lietuvos, ir, raiškia, kap anais laikais an rubežo kareiviai gaudė. Sanovėj andarokai (sijonai) platūs buvo, tai ji pasikišo andarokų (pažemį už juostos) ir insidėj karvės bandų. Nu ir jų lenkas stabdo: *Stok*. Ir jau ji sustoj, o tus klausia: *Ky tu neši?* O ji sako: *Š... nešu*. Nežinau, ar ji lietuviškai, ar lankiška, bet tam jau indomu ir jis griebia už to andaroko, kad akuraterna

(iš tikrųjų), viskas išbyrėj. Tus kap užkeikė, o ji kap nešė sakarinių užantin, tep ir nusnešė.“

Šio krašto žmonių gyvenimo būdui ir pasaulėžiūrai skirtas skyrius yra pačioje knygos pabaigoje, bet ne dėl to, kad jis kuo nors prastesnis už kitus, o todėl, kad yra kitoks, ypatingas. Čia atverčiamas nepažinto ir prabėgusio gyvenimo dienoraštis, kaupiantis paslaptinius žmonių gydymo būdus, keisčiausių vaistų receptūras ir kitus negirdėtus žmonių įsitikinimus. Pasakojimų apie velnius irgi yra. O kas jų vaikystėje nėra girdejęs? Gal ne identiškų, bet panašių. Taigi smagu paskaitinėti. Atsiverskite, skyriuje rasite dar daugiau visko, net ir visokiausių pranašysčių apie šio krašto likimą.

PASAKOJIMUS PARYŠKINA NUOTRAUKOS

Aprašomos vietovės ir žmonių is-

toriją aiškiausiai atspindi nuotraukos. Žymiai lengviau ir įdomiau skaityti tekstą, kai šalia jo paberiami fotografijų. Šioje knygoje jų tikrai nemažai, nors leidimui buvo paruošta žymiai daugiau. Deja, visur yra tam tikros ribos, kurių privaloma laikytis. Išrinkti, pritaikyti ir aprašyti nuotraukas yra vienas sudėtingesnių knygos redagavimo procesų. Tiesą pasakius, didžiausią darbą atliko pati autorė, tačiau buvo tokių nuotraukų, kurias aprašyti šiaip ne taip pavyko padedant vyriausiesiems šio krašto gyventojams.

„IMKIT MANE IR SKAITYKIT“

M. Misiukonienės knyga tikrai verta vietos kiekvieno lietuvių namų bibliotekoje. Tokio pobūdžio knygos gimsta labai retai, nes vadovėlinės kalbos tekstai kuriami kasmet, o autentiška šneka užrašytų tikrų pasakojimų yra labai mažai. Ar rasime neginčytinų

dalykų? Tikriausiai, juk tam pasaulyje ir kuriami tekstai, kad būtų galima su jais polemizuoti, tačiau kiekvienu atveju tai daryti reikėtų labai atsargiai ir su blaivia galva. Šioje, kaip ir kiekvienoje kitoje, knygoje neišvengta klaidų. Deja. Jos tyčia redaktoriams krečia pokštus. Įsigykite knygą ir konspektuokitės, galbūt kada nors atsitiktiniai tekstai pateks į viešumą.

Knygoje „Punskas etnografiniuose pasakojimuose ir žmonių prisiminimuose“ aprašyta istorija, kurios jaunos kartos atstovai nei savo akimis nėra matę, nei savo kūnu išgyvenę. Vyresnieji galbūt galėtų ginčytis, nes tie, kurie buvo faktų liudininkai, kiekvieną akimirką galėjo priimti visai kitaip nei pats J. Vaina ir jo kalbinti pašnekovai. Mūsų pareiga mokėti skirti objektyvų nuo subjektyvaus pasakojimo. O čia rasime visokio. Mėgaukimės skaitymo malonumu.

„Mano vasara 2022“

DOVYDAS NOMETKA

Pirmąją vasaros atostogų savaitę Vidugirių pagrindinėje mokykloje ir netoliese esančių vietovių sporto erdvėse vyko stovykla „Mano vasara 2022“. Joje dalyvavo vaikai, lankantys Vidugirių pagrindinę mokyklą ir Lazdijų krepšinio klubą. Stovyklos dalyviams nebuvo taikomi jokie meistriskumo reikalavimai, todėl joje galėjo dalyvauti visi, norintys pagerinti fizinio aktyvumo įgūdžius.

Stovykla prasidėjo Vidugirių pagrindinėje mokykloje. Čia vyko krepšinio ir futbolo užsiėmimai. Kitą dieną dalyviai keliavo prie Seivio ežero, kur tobulino paplūdimio tinklinio ir vandens sporto šakų įgūdžius. Stovyklą užbaigė pasibuvimas prie Galadusio ežero. Čia vyko badmintono ir vaikščiavimo lynu užsiėmimai.

Stovykloje dirbo Vidugirių pagrindinės mokyklos ir Lazdijų krepšinio klubo kūno kultūros bei pasaulio pažinimo mokytojai. Jie parengė įdomias įvairių sporto šakų treniruotes.

Dėkojame Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai už stovyklai skirtą finansavimą.

ŠVIETIMO,
MOKSLO IR SPORTO
MINISTERIJA

Tikrovė kitaip įvertinta ir suprasta

VYTAUTAS PEČIULIS

Nežinodami, kokia esanti tikrovė, dauguma įsivaizdavo, kad užjūris yra auksinis kraštas, kur visi turi daug pinigų. Tačiau kad juos reikia užsidirbti – nepagalvodavo. Prisimenu, gimtinėje buvo pasakojama apie siuvėją, kuris nusprendė išvykti į Ameriką ir parsivežti daug pinigų, kad nereikėtų daugiau siuvėjauti (juk uždarbio būdavo nedaug). Kad savo svajonę įgyvendintų, kartu su kitais nuvyko į svajonių šalį, iš kurios grįžusieji, parsivežę pinigų, pirkdavo ūkius arba paveldėję tėviškę išmokėdavo vadinamuosius dalykus kitiems šeimos nariams. Nuvykęs siuvėjas tikriausiai pradėjo dirbti anglių kasykloje arba geležies pramonėje, kur buvo lengva gauti darbą. Pirmame laiške seseriai rašė, kad nupirktų vadinamąją šipkartę, nes norįs kuo greičiau grįžti namo. Jam sugrįžus visi klausinėjo, kodėl taip greitai parvyko, kai kiti išbūdavo po keletą metų ir užsidirbę sugrįždavo. Siuvėjas atsakė: „Amerika tai pekla, ten reikia su kruvinom rankom dirbti.“ Taip paragavęs Amerikos toliau siuvėjavo, kad užsidirbtų pragyvenimui.

Mums gyvenant gimtinėje atrodydavo, kad ten visi turtingi, be sunkumų gyvena. Atsiųstose nuotraukose gražiai apsirengę, labai dideli automobiliai, namuose gražūs baldai. Įsikūrus pasirodė, kad dirbant galima padoriai gyventi. Susirašinėdami su giminėmis ir pažįstamais, siūsdavom nuotraukas tvarkingų kambarių, prie gražių automobilių. Gauti darbą nemokant kalbos nebuvo lengva. Iš pradžių darbai buvo atsitiktiniai, su nedideliu atlyginimu. Pirmą kartą užsidirbau, kai statantys namą pasamdė sunešti atvežtas statybines medžiagas nuo gatvės iki

pamatų. Dirbo du vokiečiai, šiek tiek mokantys kalbėti rusiškai. Išmoko šios kalbos Stalingrade pakliuvę į rusų nelaisvę. Už atliktą darbą gavau šešiolika dolerių. Už juos nusipirkau kelnes, dvejus marškinius ir dar užteko keturis kartus nueiti į kiną. Vėliau priėmė laikinai dirbti lietuvis statybininkas, statantis didelį garažą sudėti darbui naudojamas priemonės. Mokėjo dolerį trisdešimt už valandą. Dirbau septynias savaites. Paskui jau nebuvo man darbo, nes reikėjo mokėti kalbą ir vairuoti sunkvežimį.

Nuvykęs dirbti į tabako ūkį gavdavau šimtą trisdešimt dolerių už mėnesį. Tai buvo nedidelis atlyginimas, bet kai nereikėjo mokėti už kambarį ir maistą, visi pinigai buvo sutaupomi. Atsirado tokių, kurie laiškuose prašydavo ką nors nupirkti. Vaikystėje pažinotas, vėliau Lenkijos gilumoje gyvenęs asmuo, sužinojęs, kad aš Kanadoje, gavęs adresą iš giminių, rašydamas prašė nupirkti vokišką motociklą, nes vietinės gamybos esąs prastas ir juo negalima žmoniškai važinėti. Ne kitaip ir mamos pusseserė, gyvenanti Lietuvoje. Ji pirmame laiške neklausė, kaip sekasi nuvykus, ar turiu darbą, ar turiu

Mūsų šeima, pradėjus gyventi ūkyje: sesuo Aldona, mama Julijona ir Vytautas

Iš asmeninio albumo

pastogę. Iš karto rašė: „Tu dabar gyveni Kanadoje, tai nupirk mums mašiną, nes iš kaimo labai nepatogu autobusu vykti į miestą. Turint mašiną būtų patogiau gyventi.“ Matyt, įsivaizdavo, kad čia atvykęs iš karto esi turtingas. Nepagalvodavo, kad gyvename galą su galu sudurdami. Turbūt patys sukurdavom tokį vaizdą, siūsdami nuotraukas su viskuo, kas gražiausia. Pradžioje neturėdami savo automobilio darėm nuotraukas prie svetimų, nes mums kiekvienas atrodydavo labai gražus. Matydami tokias nuotraukas žmonės pamanydavo, kad gyvename prabangiai.

Įsikūrus ir pasikvietus merginą, su kuria sukūrėme šeimą, prasidėjo

kitoks gyvenimas. Kanadoje pagyvenęs daugiau kaip dešimt metų (žmona arti penkerių) apsilankiau su žmona gimtinėje. Smagu buvo pabendrauti su giminėmis ir pažįstamais. Uošvijoje buvo gražiai susitvarkę, gerino ūkinius pastatus. Sklido kalbos, kad lengva viską tvarkyti, kai parašius laišką gaunama didelė parama. Tikrovėje taip nebuvo, nes besikurdami dar neturėjom savo namo, užtat atliekamų pinigų dar nebuvę per daug. Tais laikais duota šimtinė buvo labai naudinga ir daug ką nuveikti buvo galima, bet toli gražu to neužtekdavo padengti visas statybos išlaidas.

Nusipirkus namą reikėjo gražinti paskolą, padengti namo išlaikymo išlaidas. Turėdami darbus gyventi galėjom be didelių sunkumų. Gyvenimas čia buvęs lengvesnis, patogesnis, bet reikėdavo kontroliuoti išlaidas. Norint ką nors pagerinti, reikėdavo susiveržti diržus. Kol neturėjom vaikų, abu dirbdami gerinome gyvenimo sąlygas. Vienas taupėme geresnėms užuolaidoms, kitas geresniam kilimui. Norėjom nusipirkti geresnę skalbimo mašiną ir džiovintuvą, tai vienas taupėm vienam, kitas kitam daiktui. Susilaukus vaikų reikėjo verstis turint vieną atlyginimą.

Vaikams paaugus, pasiūlėm seneliams atvykti, kad pamatytų anūkus ir

kartu aplankytų nematytą kraštą. Atvyko šešioms savaitėms prieš Kalėdas. Nustebau, kai po keleto dienų uošvis pasakė, kad jiems „kanėčnia raikia traktoraus ir samochodo“. Neklausė, kaip mes verčiamės, o iškart informavo, ką norėtų nusipirkti. Juokaudamas pasakiau: „Aš tikėjausi, kad atvešit pasogos.“ Išgirdęs truputį pasimetė. Paaiškinau, kokia esanti padėtis – kad vienam dirbant neturime pinigų tokią pagalbą suteikti. Jei suprato, ką kalbėjau, tai tikriausiai nusivylė, pagalvojo, kad neturtingą žentą turi. Pasakojau, jog jiems išvykstant žmonės kalbėjo, kad parsiveš pinigų viskam, ko reikia nusipirkti. Klausinėjo, ar galėtų pats užsidirbti. Pasakiau, kad pakvietėm pabūti ir pailsėti, o ne dirbti. Matėsi, kad nuobodžiauja. Mat buvo paprąte ūkyje kasdien dirbti. Kai pradėjo atsirasti sniego, jau buvo užsiėmimas – reikėjo nukasti. Žiemą negalima buvo nieko gražaus parodyti, bet nuvykus prie Niagaros krioklio matėsi, kaip nustebo išvydę tokį gyvenime neregėtą vaizdą.

Kitą kartą parvykom su vaikais, kurie jau lankė pradžios mokyklą. Pokalbiuose užsiminta, kas buvo parvykęs ir broliams bei seserims po tūkstantį davė. Pasakota, jog jie tikriausiai esą turtingi, kad gali tokias dovanas duoti. Galėjo duoti, nes

kaip nors norėjo pasirodyti. Gerai juos pažinojau ir jų turtingumas man buvo žinomas. Gyveno kaip ir visi, dirbo ir mokėjo paskolą už namą. Buvau labai nustebęs, kai mirus vyrui likusi našlė turėjo parduot namą, nes nepajėgė jo išlaikyti ir mokėti paskolą. Pasitaiko, kad kas nors laikomas turtingu, o iš tikrųjų gyvena kaip visi.

Turint pajamas galima patogiai gyventi, ne iš karto viską turėti. Slinko laikas, gerėjo sąlygos. Per 62 gyvenimo metus buvo visko: ir gėrio, ir rūpesčių. Gyvenant kaime automobilis buvęs reikalingas, be jo negalima buvo gyventi. Pirmąjį nusipirkau 1962 metais – trejus metus naudotą 1959 m. laidos „Pontiac“. Jis buvo didelis, skirtas šešioms asmenims, bet esame važiavę susispaudę aštuoniese. Palyginti su anksčiau, prieš išvykstant į Kanadą, matytai, kandietiškas atrodė milžiniškas. Darydavau nuotraukas ir su pasididžiavimu siųsdavau giminėms ir draugams. Pavažinėjus trejus metus visur buvo matyti rūdys ir prireikė automobilių taisyti. Susitaupęs pinigų augindamas tabaką pirkau naują 1965 metų laidos „Pontiac“. Pavaru dėžė buvo standartinė, kaip ir pirmojo automobilio. Važinėjau daugiau kaip dvejus metus. Pasitaikius geroms sąlygoms automobilį pakeisti, gavęs pinigų už naudotą ir primokėjęs, įsigijau naują „Pontiac“ su automatine pavaru dėže. Didelis patogumas, kai nereikia kaitalioti bėgių. Ši lengvoji mašina buvo geros kokybės, važinėjau ja 14 metų. Per tuos metus skaitliukas rodė daugiau nei atstumas iki mėnulio. Mašinos pasenus pažįstamas pardavė naudotą 1976 m. „Chevrolet“ su vėsinimu. Buvo proga išbandyti, koks patogumas, kai automobilis vėsina. Pavažinėjęs keletą metų pirkau naują 1985 m. laidos „Chevrolet“. Tai buvo paskutinė iš didelių lengvųjų mašinų. Pavažinėjus penkerius metus artėjo garantijos pabaiga. Jai galiojant atlikta keletas rimtesnių variklio taisyčių. Gavęs truputį pinigų

Prie antrojo automobilio su namų sargu (matomas ūkio namas, kuriame gyvenome)

Iš asmeninio albumo

Žmona Irena gražina trečiąjį automobilį, kuriuo važinėjome 14 metų

už naudotą mašiną, pirkau mažesnę 1991 metų laidos „Chevrolet Lumina“. Tai buvo penkiems asmenims skirtas automobilis, bet ir šešiese galėdavom važiuoti. Tais laikais vietinių nedaug gamino, mažesnius galima buvo nusipirkti japonų gamybos. Panaudojus septynerius metus reikėjo naujos mašinos. Tais laikais madingi ėmė tapti mikroautobusiukai (Van). Pasitaikė toks vienus metus naudotas „Chevrolet“, turintis tris eiles sėdynių septyniems asmenims. Mūsų šeimai jis labai tiko. Išėmus dvi eiles sėdynių patogų buvo bet ką nusipirkus parsivežti. Panaudojus septynerius metus reikėjo šiek tiek taisyti. Pirkau naują tokį patį mikroautobusiuką, kurį naudojau iki 2018 metų. Anksčiau vis pirkdavau vietinės gamybos mašinas. Pirkdamas naują, nusprendžiau išbandyti japonų gamybos 2018 metų penkių vietų „Subaru Forester“. Patogi mašina ir, palyginti su anksčiau turėtomis, perpus mažiau kuro sunaudoja. Juokaudami sakom, kad labai gera mašina turi savo barą („Subaru“ – su baru).

Turėti lengvąją mašiną yra kiekvieno svajonė. Nesvarbu, kur kas gyvena. Mūsų krašte gyvenantieji sunkiai siekdavo šio tikslo. Atvykstantys apsilankyti pas gimines stengdavosi

užsidirbti mašinai. Socializmo laikais buvusi lenkų prekybos agentūra, per kurią buvo galima nupirkti automobilį gyvenantiems Lenkijoje. Tais laikais mažas „Fiat“ kainavo šešiolika šimtų dolerių, o didelis daugiau. Pabuvęs per pusę metų galėjo nusipirkti mašiną. Darbas buvo nelegalus, su nedideliu atlyginimu, bet gyventa pas gimines, nemokant už patalpas ir maitinimą. Stebuklų nėra. Giminėms padedant, buvo galimybė mašiną nusipirkti.

Prieš šešiasdešimt metų Lenkijoje nieks neturėjo mašinos. Pamatyti buvo galima tik valdiškas, kuriomis važinėdavo aukšti pareigūnai. Mašina Kanadoje nebuvo joks pasididžiavimas, ją turėjo visi. Dabar Punsko krašte automobilius turi dauguma. Skirtumo nematyti. Tas pats yra Kanadoje, Lietuvoje ir Lenkijoje – keliuose visi važinėja lengvosiomis mašinomis. Pasikeitė laikai ir gyvenimo sąlygos.

Metai prabėgo greitai. Būta visko: ir džiaugsmo, ir liūdesio. Juk visko pasitaiko. Kristijono Donelaičio žodžiais tariant, „iš lopšio dar nei viens neišlipo neverkės“. Taip ir mūsų gyvenime – buvę ir linksmybų momentų, ir liūdnų išgyvenimų, padedant, kai rūpesčiai spaudė. Tam yra gyvenimas. Jis kaip žaidimas, reikalingas žaisti.

Eglė: Ko išgersi – kavos ar arbatos?

Daiva: *Prašyčiau kavą. Širyt vos atidariau akis...*

Eglė: Aš irgi. Gal dėl to, kad toks oras? Ar saldini?

Daiva: Taip.

Eglė: Tuoj atnešiu *cukrinyčių*. Ir mielinio pyrago su varške ir *razinkom* iškepiu. Šikart išėjo tikrai skanus. Tik pirmą kartą kepat man nepasisekė – atrodo, *nedakeptas* buvo.

Daiva: O aš Tau lauktuvių parvežiau iš *Chorvatijos*. Kur ta mano *tašė*? A, prieškambarį palikau...

Eglė: Na ir gera *kaimynka!* Labai ačiū! O, koks gardžiai kvėpiantis *baKANĖlis!* Kas čia?

Daiva: Tai Velykų pyragas, vadinamas *sirnica* arba *pinca*. Ragavau tokio – labai skanus. O čia saldainiai „Bajadera“.

Eglė: Dar sykį ačiū! Na, pasakok savo įspūdžius. Man labai įdomu.

Daiva: Turiu ir *foto pendraive*.

Eglė: Puiku! Kompiuteris jau įjungtas. Kaip pavadintas *folderis*?

Daiva: Atostogos-2022.

Eglė: O, kokie nuostabūs vaizdai!

Daiva: Tai vienas gražiausių Europoje Dalmatijos regionas. Čia lankėme Adrijos jūros perlu vadinamą Dubrovniko miestą su senomis gynybinėmis sienomis, akmenimis grįstomis gatvelėmis, didingais rūmais ir gražiomis bažnyčiomis.

Eglė: O čia?

Daiva: Trijų tūkstančių metų senumo Zadaro senamiestis.

Iš kelionės sugrįžus

BIRUTĖ BURDINAITĖ-OŁÓW

Eglė: Žavus...

Daiva: O štai čia mes Korčulos saloje, kur žaliuojantys miškai, vynuogynai, alyvmedžių giraitės, kur smėlėti paplūdimiai ir žavingi kaimeliai. Pagrindinis salos miestas irgi vadinasi Korčula. Ten grožėjomės viduramžiais dvelkiančia architektūra ir spalvingomis turgavietėmis.

Eglė: Ech, o aš paskutinį kartą panašioje išvykoje dalyvavau, kai baiginėjau universitetą...

Daiva: Mes su draugais studijų metais dažnokai važinėdavome ant

dviračių po Lietuvą ir aplankėme daug nepaprastų, įdomių vietų.

Galininkas nevartotinas neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti (vietoj dalies kilmininko), pvz.: *Prašyčiau kavą (kavos). Moksleiviai dažnai daro klaidas (klaidų). Prašom atnešti tris juodas kavas (tris [puodelius] juodos kavos) ir vieną arbatą (vieną [puodelį, stiklinę] arbatos). Stovykloje karštą vandenį (karšto vandens) turėjome du kartus per savaitę.*

Nesakoma *atidaryti akis*, bet *atmerkti akis, atsimerkti*. Tad dialoge pavartotas sakinyš *Šįryt vos atidariau*

akis... taisytinas taip: *Šįryt vos atmerčiau akis (atsimerčiau)...*

Merginos kalbėdamosi pavartojo keletą neteiktinų žodžių su svetimais elementais. Štai tie žodžiai ir galimi taisymai: *cukrinyčia – cukrinė* (kaip ir *druskinyčia – druskinė*); *razinka – razina, džiovinta vynuogė; kaimynka – kaimynė, kaimynėlė* (kaip ir *miescionka – miescionė, giedorka – giedotoja, giesmininkė, vagilka – vagilė, vagišė*); *nedakepės, nedakeptas – neiškepęs, nebaigęs kepti*.

Europos šalis, kurioje viešėjo Daiva, lietuviškai vadinama *Kroatija*, o ne *Chorvatija*. Joje gyvenanti tauta – *kroatai*.

Pokalbyje įsivėlė ir kelios nevartotinos svetimybės. Štai jos ir jų pakaitalai: *tašė – rankinė, krepšys; bakanas, bakanėlis – kepalas, kepalėlis; foto – nuotrauka, fotografija; pendraivas – atmintukas; folderis – inform. aplankas*.

Veiksmažodžiai su priesagomis *-inėti, -dinėti* nevartotini tęstiniam kartiniam veiksmui reikšti, pvz.: *Ech, o aš paskutinį kartą panašioje išvykoje dalyvavau, kai baiginėjau (buvau bebaigianti) universitetą...* Kai senelis *pereidinėjo gatvę (ėjo per gatvę)*, jo vos nepartrenkė automobilis. Gydytojas *prašė ligonį nusirenginėti (nusirengti)*.

Vietoj greičiausiai dėl lenkų kalbos įtakos atsiradusio žodžių junginio *važiuoti ant dviračio* (plg. lenk. *jechać na rowerze*) reikėtų vartoti *važiuoti dviračiu*. Taigi sakinyš *Mes su draugais studijų metais dažnokai važinėdavome ant dviračių po Lietuvą ir aplankėme daug nepaprastų, įdomių vietų*. taisytinas taip: *Mes su draugais studijų metais dažnokai važinėdavome dviračiais po Lietuvą ir aplankėme daug nepaprastų, įdomių vietų*.

*Neliūdėk, kad metai nuplasnojo tartum paukščiai į šiltus kraštus.
Jubiliejų gražų dovanuoja, o dienos verčia vis naujus lapus.
Tebūna jos tik saulėtos ir šviesios, be debesėlio, be pikty audrų,
O džiaugsmas nuolat ranką teištiesęs eis su Tavim gyvenimo keliu.*

Liepos 6 d. **Jurgiui Balytai** iš Punsko,
dabar gyvenančiam Suvalkuose, sukako 80 metų.
Gimtadienio proga jį sveikina

*Žmona Danutė
ir vaikai Violeta, Tomas, Petras su šeimomis*

*Ne skaičiai nulemia metus, o mūs keliai, darbai ir mintys,
Tai, kuo praturtinam kitus, mokėdami save dalinti.
Tad likit visada tokia, kokią mes mylim ir pažįstam –
Su šypsena gera, jaukia ir siela, sklidina jaunystės!*

Rugpjūčio 12 d. **Stasė Ališauskienė**
šventė 70-ąjį jubiliejų.

Mylimą žmoną, mamą, močiutę
nuoširdžiai sveikina, sveikatos bei ilgų ir laimingų
metų linki

Vyras ir sūnūs su šeimomis

*Balta staltiese užklotas stalas,
jauki gėlių puokštė ant jo.
Vaikų ir anūkų šypsenos,
džiaugsmingi gyvenimo prisiminimai...
Viską šiandien turi, mieloji.*

Gražaus 80-ojo jubiliejaus proga
Eleną Jasenauskiene
nuoširdžiai sveikina

Sesuo Aldona su šeima

*Būk laiminga tame sapne,
kurį žmonės vadina gyvenimu.
70 metų sukakties proga
norime palinkėti viso, kas gražu ir gera,
kas atveria duris į laimę ir džiaugsimą.*

Stasė Ališauskiene
su 70-uoju gimtadieniu sveikina

Sesuo Aldona su šeima

*Te niekad neapleis energija sparnuota
Ir akys šilumą jaunatvišką teskleis.
Širdis, tikėjimo žiedais apvainikuota,
Te niekada pavargti Jums neleis.
Mes linkim Jums energijos, sveikatos
Ir šypsenos – geros, plačios.
Tegul Jums skiriamus **ILGLAUSIŲ METŲ**
Dar šimtą kartų pakartos...*

70-ojo jubiliejaus proga
Emiliją Kraučeliūniene sveikina

Vyras, sūnūs ir dukros su šeimomis

Rugsėjo 10 d. 80-ąjį gimtadienį
švęs **Janina Samulevičienė**.

*Nenurimk, širdie, išplakus šitiek metų,
Patyrus visko: vargo ir džiaugsmų.
Tegul gyvenimas metus iš naujo rašo
Ant sidabrinųjų Jūsų smilkinų.*

Garbingo jubiliejaus proga sveikina
ir stiprios sveikatos linki

**Vaikai su šeimomis, anūikai, proanūkiai
ir vyras Romas**

PARDUODAME

rudeningų aviečių uogas.
Priimame išankstinius užsakymus.

Teirautis tel. 724 435 325

Įmonė EMISKAR

Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame
oro kondicionierius bei šilumos siurblius.
Parenkame reikiamą kondicionierių/šilumos
siurblių bei užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

IEŠKO DARBO

Gal kas galite pasiūlyti darbą?
Galėčiau padėti sutvarkyti namus,
apsipirkti parduotuvėse.

Tel. 723 897 355

*Neliūdėk, kad metai nuplasnojo tartum paukščiai į šiltus
kraštus.*

*Jubiliejų gražų dovanojo, o dienos verčia vis naujus lapus.
Tebūna jos tik saulėtos ir šviesios, be debesėlio, be pikty audrų,
O džiaugsmas nuolat ranką teištiesęs eis su Tavim gyvenimo keliu.*

Rugsėjo 10 d. **Janinai Samulevičienei** sukaks 80 metų.
Šio jubiliejaus proga Jus sveikina

Krikšto dukra Jolanta su šeima

*Susikauptė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueitų dienų graži rimtis.
Tai, kas praėjo, kas jau buvo –
Kaip krautis, dovana arba lemtis.
O būsimieji metai tegul būna
Praėjusių brandus ir ilgas tęsinys!*

Nuoširdžiausi sveikinimai gražaus
80-ojo jubiliejaus proga
Juozui Petruškevičiui iš Jonaraisčio.

Įmonė ARTROM

Žemės kasimo, išvežimo darbai

Atliekame visus žemės kasimo, lyginimo,
pakrovimo į sunkvežimius darbus,
taip pat griovimo darbus.

Skambinti: Artūrai tel. 697 528 316 arba
Romui tel. 514 380 060

Dėl vyro, tėvelio, senelio, uošvio mirties
nuoširdžią užuojautą skiriame Teresei Kuosienei
ir Pečiulių šeimai.

„Carito“ nariai

Lietuvos žiniasklaida

2022 08 01–19

Dauguma politikų atostogauja, politinis gyvenimas šalyje apmiręs. Tačiau kasdienės ekonominės problemos spaudžia žmones be poilsio: maisto, paslaugų kainos jau šiandien tokios, kokių prieš metus net didžiausi ekonomikos guru negalėjo numatyti. O po mėnesio, kito, kai gyventojai gaus sąskaitas už šildymą, ne vieną, ko gero, ištiks širdies smūgis. Kiek tada kainuos elektra, dujos, nafta, nesiryžta prognozuoti joks ekonomikos profesorius, tik paguodžia, kad vis kilusi ir 20 proc. viršijusi infliacija Lietuvoje jau pasiekė piką. Tiesa, šiandien vairuotojai gali džiaugtis palyginti nemažai kritusia degalų kaina: pavyzdžiui, benzinas nuo maždaug 2,05 euro už litrą per porą mėnesių nukrito maždaug iki 1,7 euro. Bet dujų kaina nepaliaujamai auga dabar, vasarą. O didžiausia ji būna, kai atšąla...

Dauguma Lietuvos buitinių elektros vartotojų prarado amą gavę sąskaitas už liepos mėnesį. Ne vienas kalbinamas žurnalistų sakė, jog sąskaitos palyginti su iki tol buvusiomis padidėjo du ir daugiau kartų. Ne vienas kalbintasis piktai klausdavo, kam iš viso reikėjo tokių reformų.

O visko pradžia buvo praėjusiais metais, kai Lietuvoje prasidėjo elektros rinkos liberalizavimas. Tada, anot politikų, „pagal Briuselio direktyvą“ imta palaiptiškai atsisakyti visuomeninio tiekėjo. Atsirado kelios privačios verslo įmonės su savo siūlomais planais, o vartotojai patys turėjo nuspręsti, iš ko nori pirkti elektrą. Ir nors buvo žadama, kad nepriklausomi tiekėjai varžysis tarpusavyje, siūlydami klientams kuo patrauklesnes sąlygas, klausiami, ką rinktis, nelabai galėjo patarti net energetikos ekspertai, o ką kalbėti apie eilinį žmogų.

Pirmiausiai liberalizavimo smūgį pajuto verslas, kuris per metus sunaudoja daugiausiai elektros. Viešbučių, restoranų, pramonininkų atstovai skundėsi, jog mokesčiai už elektrą padidėjo ne vienu tūkstančiu eurų. Iki šių metų birželio vidurio „liberalizuotis“ turėjo tie, kurie už energiją sumokėdavo 20–70 Eur per mėnesį. O tai pati didžiausia gyventojų grupė. Nesunku įsivaizduoti, kokiais „gražiais“ žodžiais apie liberalizavimą ir valdžią atsiliepė kaimynai, tarpusavyje lygindami gautas sąskaitas: mokėjo 20 ar 25, o dabar 40–60 eurų.

Ir nors liberalizuoti elektros rinką sprendimą priėmė buvusi valdžia, visi prakeiksmi teko vykdytojais – dabartinei Ingridos Šimonytės Vyriausybei. Gal tų prakeiksmų būtų mažiau, bet niekas negalėjo numatyti, kad 2022 metų viduryje pasaulyje dėl karo Ukrainoje ir sankcijų Rusijai bus tokios žvėriškos energetinių išteklių kainos. O juk dabartinė valdžia prisidėjo ir prie kainų mažinimo – kompensavo vartotojams po 9 ct už kiekvieną kWh. Tai valstybei kainuos apie 320 mln. eurų.

O čia dar vienas smūgis daugelio keikiamam liberalizavimui ir Vyriausybei: vienas iš nepriklausomų tiekėjų, „Perlas Energija“ (PE), pranešė, kad naikina fiksuotos kainos planus esamiems ir būsimiems klientams. „Visus perkeliame į tiesiogiai su birža susietą planą, kuris reiškia, kad už elektros energiją klientai mokės pagal realias biržos kainas“, – rašė įmonė savo pranešime. Perkėlimas PE klientams reiškia viena: jiems elektros kaina didės. „Šių metų liepą tiek dujų kaina paaugo 360 proc., tiek Lietuvos elektros biržos kaina pasiekė rekordines aukštumas ir tiesiog prie dabartinių rinkos sąlygų, kai kainos auga

nebe po kelis procentus per mėnesį, o dešimtimis procentų arba netgi kai kuriomis dienomis kartais, teikti vartotojams fiksuotos kainos planus tampa nebelabai įmanoma“, – PE vadovo Viliaus Juraičio mintis dėl tokio sprendimo perteikė portalas lrytas.lt.

Ne vienam ekonomistui, politikui ar energetikos ekspertui toks PE žingsnis buvo staigmena: niekas nesi-tikėjo, kad praėjus vos mėnesiui vienas rinkos žaidėjas praktiškai pareikš apie savo bankrotą.

Kaip rašė portalas lrytas.lt, finansų analitikas Marius Dubnikovas, išgirdęs apie PE sprendimą, gerokai nustebė ir nepatikėjo, kad taip gali būti. „Aš abejoju, ar iš viso taip galima padaryti“, – sakė jis. „Žinia buvo tikrai netikėta“, – apie PE paskelbtą sprendimą vienašališkai keisti fiksuotos kainos planus 180 tūkst. vartotojų „Žinių radijui“ sakė energetikos ekspertas prof. Vidmantas Jankauskas. Jo manymu, įmonei lieka tik bankrotuoti. Ekspertas teigė manęs, kad šioje situacijoje kalta ir elektros energijos tiekimo reforma, kuri buvo suorganizuota nevykusiai ir ne laiku. Dalis žmonių nesuvokia, kas yra elektros rinkos liberalizavimas, kaip tai veikia ir kam to apskritai reikia. Pasak V. Jankausko, matyt, valstybė paskubėjo priimti sprendimus ir nepagalvojo apie vartotojus, nes norėjo, „kad mus pagirtų Briuselis“. „Daug padaryta klaidų ir sunku ką pasakyti, bet bjauriausias dalykas yra tai, kad niekas netikės, kad elektros rinkos liberalizacija yra gera idėja“, – radijui sakė ekspertas.

O kaip rašė portalas lrytas.lt, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT) kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydama inicijuoti viešojo intereso gynimo procesą dėl nepriklausomos elektros tiekėjos PE

veiksmų vienašališkai keičiant sutarčių su vartotojais sąlygas. VERT vertinimu, būtina nustatyti, ar PE vienašališkai keisdama sutartis nesiekė sudaryti bendrovei palankios situacijos ir gauti nepagrįstų pajamų realizuojant finansinius produktus ir kitą turtą. Į PE veiksmus reagojo ir premjerė I. Šimonytė. Tiesa, tuo nustebindama ir piliečius, ir komunikacijos specialistus, ir politologus.

Nacionalinio transliuotojo LRT televizijos laidoje paklausus premjerės, ar šioje situacijoje ji nemato ir Vyriausybės atsakomybės, I. Šimonytė teigė, kad ne Vyriausybė į liberalizavimo procesą įtraukė esančius dalyvius. „Čia, žinoma, ir patys vartotojai (kalti), kurie pasirenka tiekėją, ir pati esu tą sakiusi prieš antrąjį etapą, kad reikia įvertinti daugelį aplinkybių, ne tik kainą, bet ir galimybę fiksuoti tą kainą bei laikotarpį, kuriam ją fiksuoti“, – televizijai sakė premjerė.

Seimo opozicinės Lietuvos socialdemokratų frakcijos atstovas Gintautas Paluckas portalui lrytas.lt teigė, kad toks premjerės pareiškimas – ne tik neįtakingas ir nesąžiningas, bet taip pat neatitinkantis tikrovės. „Tai, kokia yra elektros rinkos liberalizavimo architektūra, tiesiogiai priklauso nuo Vyriausybės ir jos institucijos – VERT, kuri tvirtina taisykles. Akivaizdu, šiuo atveju tiesiog nusimesti atsakomybę ir pasakyti, kad „mes čia ne prie ko“ – negalima“, – įsitikinęs G. Paluckas.

Politologo Vytauto Dumbliausko nuomone, ryškiausias dalykas – I. Šimonytės komunikacinė klaida, kai ji pasakė, kad rinktis elektros tiekėją žmonės turėjo atidžiau. „Mane truputį net šokas išstiko. <...> Vyriausybė licencijavo elektros tiekėjus ir eilinis pilietis, kaip ir aš, rinkausi ir daug žmonių pasirinko „Perlą“, nes tai buvo pigiausias pasiūlymas. O dabar ministrės pirmininkės lūpomis vėl iš-eina, jog tie žmonės patys kalti, kad jie pasirinko ne tą elektros tiekėją, kurį jiems pasiūlė pati Vyriausybė“, – „Žinių radijo“ laidoje kalbėjo politologas.

2022 m. liepos 25 d. į amžinybę iškeliavo
A. A. ADELĖ DZEMIONIENĖ
iš Pristavonių.

*Nebežvelgs pro langą jau tos brangios akys,
Nebelauks jau niekad mylinti širdis.
Pasiguost skubėsime tik prie šalto kapo,
Ašarų lašeliai žiedlapiuos spindės.*

Ačiū už Velionei parodytą pagarbą, už buvimą šalia, visokeriopą pagalbą. Dėkojame kunigui Č. Baganui už gedulingas šv. Mišias, ačiū giesmininkams, artimiesiems bei Pristavonių kaimo gyventojams už gėles, aukas, paguodos žodžius, Velionės palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Liūdintys vaikai su šeimomis

Naujausia žinia – PE stabdo savo veiklą. Įmonės vadovo V. Juraičio teigimu, jei įmonė dirbtų toliau, būtų rizikuojama patirti bankrotą. Šiuo metu jos turtas siekia apie 15 mln. eurų, o įsipareigojimai – daugiau kaip 14 mln. eurų. Tačiau visos „elektrinės“ istorijos pabaiga dar, panašu, toloka.

Kitas didelio visuomenės ir žiniasklaidos dėmesio sulaukęs įvykis – čiuožėjų ant ledo poros, daug metų gyvenančios Maskvoje, Povilo Vanago ir jo žmonos, ukrainietės Margaritos Drobiazko, sprendimas pasirodyti V. Putino atstovo spaudai Dmitrijaus Peskovo žmonos, taip pat ukrainietės, Tatjanos Navkos organizuotame renginyje Sočyje. M. Drobiazko dar 1993 metais suteikta Lietuvos pilietybė, be jos ukrainietė, beje, gimusi Maskvoje, nebūtų galėjusi atstovauti Lietuvai olimpinėse žaidynėse. Tarp kita ko, M. Drobiazko – pirmoji Lietuvai atstovavusi sportininkė, laimėjusi medalius Europos ir pasaulio dailiojo čiuožimo čempionatuose.

Tokį čiuožėjų sprendimą pasmerkė nemaža dalis visuomenės, žinomų žmonių, politikų. O Prezidentas Gitanas Nausėda savo dekretu atėmė iš poros valstybės apdovanojimus – Gedimino 5-ojo laipsnio ordinus. G. Nausėdos teigimu, toks čiuožėjų poelgis yra ciniškas, kai Ukrainoje liejasi nekaltų žmonių kraujas.

„Geriausiu atveju, tai – politinis vištakumas. Blogiausiu – spjūvis nukautų kūdikių, vaikų, moterų ir senelių atminimui“, – sakė Prezidentas.

„Buvau pats priblokštas tokiu jų pasirinkimu“, – LNK televizijos laidai „Labas vakaras, Lietuva“ sakė Prezidentas Valdas Adamkus, kuris 2000 metais ir įteikė apdovanojimus čiuožėjams. „Galiu tik pasveikinti Prezidentą už tokį apsisprendimą atimti ordiną, kurį man buvo proga jiems įteikti ir padėkoti už puikų Lietuvos pristatymą šioje sporto šakoje. Šis pasirinkimas sunkiai sveiku protu suprantamas, kada visas pasaulis seka ir padeda Ukrainai, kovojančiai už savo laisvę... Ir tai buvo mano vienas didžiausių nusivylimų“, – televizijos laidoje kalbėjo V. Adamkus. Naujienu agentūros ELTA pranešimu, tokį G. Nausėdos sprendimą palaikė ir Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen.

„Seimo pirmininkė teigia nematanti jokio pateisinimo čiuožėjų M. Drobiazko ir P. Vanago sprendimui dalyvauti Sočyje vykstančiame renginyje. Jos nuomone, reaguojant į šią situaciją reikėtų kelti ir M. Drobiazko pilietybės atėmimo klausimą. „Manau, kad sprendimas dėl valstybinio apdovanojimo atėmimo yra vienintelis teisingas šioje situacijoje, nes jie pasirinko agresoriaus pusę“, – sakė ji.“